

SANASTOKESKUS TSK • TERMINOLOGICENTRALEN TSK

Terminologiaa tarjolla,
Arvi Tavast,
taseen termit,
i-Term and i-Model,
euron terminologiaa,
Oudot sanat,
podcast-lähetys...



2 | 2006

TERMINFO

THE FINNISH TERMINOLOGY CENTRE TSK

TERMIINFO

27. vuosikerta • numero 2 | 2006

JULKAISIJA Sanastokeskus TSK ry
PÄÄTOIMITTAJA Lena Jolkkonen
TOIMITUSSIHTEERI Anu Ylisalmi
TOIMITTAJA Sirpa Suhonen (Summaries)
TOIMITUSNEUVOSTO Marja Hamilo, Jukka Ihanus, Lena Jolkkonen, Arto Leinonen, Ari Muhonen, Matti Ojala, Ari Penttilä, Rune Skogberg, Seija Suonuuti, Anu Ylisalmi
PAINOPIIKKA Forssan Kirjapaino Oy, Forssa 2006
KUSTANTAJA Stellatum Oy
Upseerinkatu 1, 02600 Espoo
puh. (09) 5421 0100
faksi (09) 5421 0170
<http://www.stellatum.fi>

TILAUKSET JA OSOITTEENMUUTOKSET
Stellatum Oy/Tilaaajapalvelu
Upseerinkatu 1, 02600 Espoo
puh. (09) 5421 0100
faksi (09) 5421 0170
tilaaajapalvelu@stellatum.fi
<http://www.stellatum.fi>

TILAUSHINNAT SUOMESSA
Terminfo ilmestyy neljä kertaa vuodessa.
Kestotilaus 37 € (laskutusväli 12 kk)
Määräaikaistilaus 41 € (kesto 12 kk)
Irtonumero 10,50 €

TILAUSEHTO
Kestotilauksena tilattu lehti tulee tilaajalle tilausjakso kerrallaan ilman eri uudistusta, kunnes tilaaja joko muuttaa sen määräaikaiseksi tai lopettaa tilauksen. Tilauksen hinta on tilausjakson alussa voimassa oleva hinta, joka on painettu lehteen. Tilauksen voi keskeyttää ennen tilausjakson loppua. Peruutus on tehtävä vähintään kaksi viikkoa ennen uuden tilausjakson alkamista. Mikäli peruutus ei saavu määräaikaan mennessä, laskutetaan tilaajan saamat lehdet irtonumerohintaan sekä peruutuksen aiheuttamat kulut 6 €. Tilausehdot löytyvät lehden jokaisesta numerosta. Osoitetietoja ei käytetä muussa kuin Stellatum Oy:n omassa toiminnassa.

ASIAKASREKISTERI
Rekisterikuvaus ja -seloste ovat nähtävissä Stellatum Oy:n tiloissa. Tilaajan tietoja käytetään asiakassuhteen ylläpitoon ja hoitoon. Yhteydenotot tulee tehdä kirjallisina ja allekirjoitettuna tai henkilökohtaisesti rekisterinpitäjän luona. Tilaaja voi kieltää tietojensa käytön markkinointitarkoituksiin ja markkinatutkimuksiin ilmoittamalla asiasta.

ISSN 0358-7517

SISÄLLYS

Terminologiaa tarjolla <i>Lena Jolkkonen</i>	3
Arvi Tavast puhuu laadun puolesta kaupallisuutta vastaan <i>Ernestiina Ervasti</i>	4
Varautumisen ja väestönsuojelun sanastohanke käynnistynyt <i>Sirpa Suhonen</i>	7
Talousala termityön tarpeessa? <i>Niina Nissilä</i>	8
Terminologisen työn merkitys sosiaalialan kansallisessa kehittämishankkeessa <i>Sirpa Kuusisto-Niemi & Antero Lehmuskoski</i>	11
Euron terminologiaa – näkökulmia nimitysten tutkimiseen <i>Marjut Alho</i>	12
i-Term – more than a termbase <i>Annetette Wenzel</i>	14
Termiharava	18
Kirjallisuutta	20
Summaries	23

Lukijapalautetta voi lähettää Sanastokeskukseen (osoite alla) tai sähköpostitse osoitteeseen terminfo@tsk.fi

TERMIINFO INTERNETISSÄ <http://www.tsk.fi/fi/ti>

SANASTOKESKUKSEN YHTEYSTIEDOT

osoite Albertinkatu 23 A 12
00120 Helsinki
puhelin (09) 2709 1060
faksi (09) 608 859
sähköposti tsk@tsk.fi,
terminfo@tsk.fi
<http://www.tsk.fi>

Internet

TERMIPALVELU (MAKSULLINEN EI-JÄSENILLE)

puhelin (09) 608 876
sähköposti termipalvelu@tsk.fi

Terminologiaa tarjolla



Suurimmalle osalle suomalaisista sanastotyön standardisoidut menetelmät ovat tuntemattomia, mutta joissakin organisaatioissa osataan jo hyödyntää tiedostetun ja järjestelmällisen sanastotyön tuomia etuja. Sanastotyön tavoitteet voivat eri organisaatioissa olla hyvinkin erilaisia: joillekin sanaston yhtenäistäminen tietojärjestelmiä varten on ensisijainen tavoite, toisilla taas konkreettisena tavoitteena on tehostaa käännoimintaa tai teknistä dokumentaatiota, kehittää omakielistä termistöä tai rakentaa oma termipankki.

Kansallisena sanastokeskuksena yksi perustehtävistämme on välittää tietoa käytännön sanastotyön, terminologian tutkimuksen ja koulutuksen ajankohtaisista asioista. Terminfo on yksi keskeisistä tiedostuskanavistamme ja pyrimme jokaisessa Terminfossa tarjoamaan teille lukijoille monipuolisen ja sisältörikkaan paketin terminologian eri näkökulmista. Kirjoittajina ovat Sanastokeskuksen oman väen lisäksi laaja joukko alan tekijöitä. Vaikka terminologia alana on suhteellisen pieni, eikä alan tutkijoita, opettajia tai käytännön tekijöitä ole maassamme kovin monta, on alalla aktiivisia niin paljon, että ajankohtaisista aiheista tai kirjoittajista ei ole pulaa.

Tähän numeroon olemme saaneet pari tutkimuksen näkökulmasta kirjoitettua artikkelia, lehdessä kerrotaan muun muassa euron terminologiasta. Kansainvälisen näkökulman tuo tällä kertaa virolaisen kollegamme, *Arvi Tavastin*, haastattelu sekä *Annemette Wenzelin* kirjoittama artikkeli DANTERM-centretin kehittämästä termipankkiohjelmistosta. Lehdessä kerrotaan myös juuri käynnistyneestä käytännön sanastoprojektista varautumisen ja väestönsuojelun alalla.

Kaikille terminologiasta ja kansainvälisestä yhteistyöstä kiinnostuneille on tämän vuoden syksynä tarjolla uuden konseptin mukaan koostettu tapahtuma. Eurooppalainen terminologiyhdistys EAFT (European Association for Terminology) lanseeraa marraskuussa *Terminologiaviikko 2006* -tapahtuman Brysselissä ja Antwerpenissä, Belgiassa. Tapahtuman ajankohta on 13.–19.11.2006 ja viikon ohjelma koostuu useasta osiosta; viikko alkaa EAFT:n maailmanlaajuisella konferenssilla *Terminology Summit III*, sen jälkeen TermNet järjestää yhden päivän seminaarin ja lopuksi pidetään hollantilaisen NL-TERMin isännöimä kaksipäiväinen kongressi, jonka teemana on *Terminology and Society: The impact of terminology on everyday life*. Lisätietoa tapahtuman eri osioista löytyy tässä vaiheessa parhaiten Terminologiacentrum TNC:n kalenterista (www.tnc.se), myöhemmin myös EAFT:n sivus-tolta (www.eaft-aet.net).

Leppoisia kesäpäiviä!

Lena Jolkkonen

Lena Jolkkonen
[lena.jolkkonen@tsk.fi](mailto:lens.jolkkonen@tsk.fi)
päätoimittaja

Arvi Tavast puhuu laadun puolesta kaupallisuutta vastaan

Ernestiina Ervasti

4

Arvi Tavast opettaa terminologiaa ja kääntämistä Tallinnan ja Tarton yliopistoissa ja toimii Viron terminologiyhdistyksen (Eesti Terminoloogia Ühing, Eter) johtokunnan puheenjohtajana. Hän on myös Euroopan terminologiyhdistys EAFT:n johtokunnan jäsen ja toimii lisäksi Microsoftin viron kielen terminologina.

Termityö vei mukanaan

Kahdeksantoistavuotiaana Arvi Tavastilla ei ollut aavistustakaan siitä, mitä hän haluaisi tehdä elämässään. Niinpä hän päätti valita mahdollisimman yleisen alan, jota voisi soveltaa erilaisissa työtehtävissä. Tärkeintä hänelle oli, että koulutuksesta olisi hänelle hyötyä, mitä ikinä hän sitten työkseen tulisi tekemään. Tavast valmistui Tallinnan teknillisestä yliopistosta tietokoneinsinööriksi vuonna 1993. Hän ei kuitenkaan toistaiseksi ole tehnyt päivääkään mitään noihin opintoihin suoranaisesti liittyvää työtä.

Jo ylioppilaana Tavastille tarjoutui sattumalta mahdollisuus tehdä käännöstöitä, jotka olivatkin nuoren miehen mieleen. Koska työ oli mielekästä ja asiakkaatkin olivat tulokseen tyytyväisiä, käännöstyön oheen tuli pian myös muita sitä sivuavia tehtäviä. Tavast alkoi laatia sanakirjoja ja termistandardeja.

Muutama vuosi opintojen päättymisen jälkeen Tavast päätti perehtyä myös työnsä teoriapuoleen syvemmin opiskelemalla alaa yliopistossa. Hän lähti Tarton yliopistoon suorittamaan maisterintutkintoa viron kielestä. Tavast tutki semasiologian ja onomasiologian suhdetta ammattikielissä. Osana tutkimustaan hän analysoi Virossa julkaistavien ammattikielen sanastojen ja käännösten laatua sekä kääntäjien koulutusta. Työ valmistui vuonna 2002. Tällä hetkellä työn alla on väitöskirja samasta aiheesta. Tavast pyrkii tutkimuksellaan osoittamaan, että käännösten ja sanakirjojen huonon laadun alkuperäinen syy voi olla kielifilosofiassa.

Tiedon levittäminen on voitontavoittelua tärkeämpää

Virossa julkaistaan sanastoja arviolta 40–50 kappaletta vuodessa. Tähän lukuun sisältyy kirjava joukko sanastoja, myös hyvin suppeita sekä ainoastaan verkossa julkaistu-



Arvi Tavast on Eterin johtokunnan puheenjohtaja.

ja sanastoja. Yksi sanastohankkeista on EuroTermBank-projekti (www.eurotermbank.com), jonka päämääränä on koota suuri määrä elektronisia sanastoja yhteen portaaliin. Viro on yksi projektiin osallistuvista maista. Osanottajia on myös Latviasta, Liettuasta, Unkarista, Puolasta, Saksasta ja Tanskasta. Hankkeen tavoitteena on luoda sekä terminologeille että sanastojen käyttäjille yhteinen portaali. Näin EU:n uusissa jäsenmaissa oleville käyttäjille tarjotaan terminologieresursseja keskitetysti. Kaksivuotisen projektin aikana pyritään harmonisoimaan sanastotyön prosesseja sekä varmistamaan tietojen yhteensopivuus. Yhteistyötä tehdään myös muiden EU-maiden kanssa, ja portaaliin linkitetään muita termipankkeja ja lähteitä. Yhtenäistämällä, keräämällä ja jakamalla julkisia terminologieresursseja EuroTermBank vahvistaa uusien EU-maiden kielellistä infrastruktuuria.

EuroTermBank-hankkeessa Viron edustajina ovat Keeleveebin (keeleveeb.edu.ee) tekijät. Keeleveeb on vapaaehtoisvoimin tehty maksuton vaihtoehto kaupalliselle Keelevara-sanastoportaalille (www.keelevara.ee). Kaupallista portaalia vastustetaan poliittista syistä muun muassa sillä perusteella, että termikokoelmat eivät voi olla kenenkään omaisuutta kuten eivät termitkään. Näin ollen niiden käytöstä ei myöskään saisi laskuttaa asiak-

kaita, vaan varat niiden laatimiseen tulisi hankkia muilla tavoin.

Arvi Tavast on tehokkaan tietojen levittämisen kannalla. Kaikki Tavastin laatimat sanastot ovat ilmaiseksi käytettävissä Internetissä. Erityisesti pienten kielten osalta sanastojen vapaa saatavuus on Tavastin mukaan tärkeää. "Pienten kielten ollessa kyseessä on sanastoinformaation mahdollisimman laaja levikki ja helppo saatavuus tärkeämpää kuin liikevoiton tavoittelu", Tavast painottaa.

Viron ollaan perustamassa sanastokeskusta

Kaupallisten kustantajien lisäksi sanastoja laativat Virossa myös yliopistot, erikoisalojen liitot sekä yksityishenkilöt. Viime marraskuussa toimintansa lopettanut Viron lakikielen keskus (Eesti Õiguskeele Keskus, aiemmin Eesti Õigustölke Keskus, www.legaltext.ee) oli pitkään maan suurin terminologeja työllistävä ja kouluttava organisaatio. Keskuksen pohjalta ollaan parhaillaan muodostamassa Viron sanastokeskusta. Euroopan lainsäädännön kääntämisen yhteydessä ad hoc -periaatteella laadittu keskuksen termipankki sisältää yli 60 000 termitietuetta. Uuden keskuksen lähitulevaisuuden tavoitteisiin kuuluvat termipankin ylläpitäminen sekä myös mahdollisuuksien mukaan siirtyminen järjestelmälliseen termityöhön.

Tekijöiden määrällä mitattuna viime vuosien suurimpia sanastohankkeita Virossa on ollut EU:n PHARE-ohjelman rahoittama viro-venäjä-koulusanastohanke. Kahden vuoden projektin aikana peräti nelisenkymmentä henkilöä laati kahdentoista eri oppiaineen sanastoja yläasteelle. Kussakin oppiaineessa termejä oli keskimäärin hieman yli tuhat. Erikoista tässä projektissa oli suuren osallistujamäärän lisäksi myös käsitelähtöisen tietokannan käyttö sanaston laatimisen aikana, sen puoliautomaattinen muuntaminen termlähtöiseen julkaisumuotoon sekä kielioppitiedon puoliautomaattinen lisääminen. Sanastot julkaistiin tämän vuoden alussa. Projektille puuhataan jo jatkoa, suunnitelmissa on jatkoprojekti lukiota varten.

Eterin toiminta ja kansainväliset kontaktit

Viron terminologiayhdistyksen perustamisvaiheessa sen esikuvina olivat muun muassa Sanastokeskus TSK ja ruotsalainen Terminologocentrum TNC. Yhdistyksen tämänhetkinen toiminta eroaa kuitenkin merkittävästi näistä. Eter on osallistunut pariin sanastohankkeeseen, joista tärkeimpiä on MEDTERM. Se on toistaiseksi ainut kansainvälinen projekti, johon Eter on osallistunut. Yhdistys

Kirjoittajasta:

Ernestiina Ervasti suorittaa Tampereen yliopiston täydennyskoulutuskeskuksessa teknisen kirjoittajan koulutusta ja oli kevään ajan Sanastokeskuksessa työssäoppijana.

tekee kuitenkin kansainvälistä yhteistyötä EAFT:n jäsenenä. Eter on myös järjestänyt useita terminologia- ja käännöskursseja ja vuonna 2003 isomman terminologiakonferenssin.

Viron terminologiayhdistyksen Eterin palveluksessa on tällä hetkellä yksi osa-aikainen työntekijä. Hänen lisäksi Eterillä on pari kertaa vuodessa kokoontuva viisihenkinen johtokunta sekä muutama projektien toteuttamiseen osallistuva henkilö. Sanastohankkeissa tehdään yhteistyötä kyseisen alan asiantuntijoiden kanssa. Yhdistyksellä on pieni kirjasto, jonka kunnostustyöt ovat juuri valmistuneet.

Eterin työn alla oleviin projekteihin kuuluu toukuussa julkaistava uusien versio sanastotyön tietokannasta (www.eter.ee/andmebaas). Tietokannan tavoitteena on jakaa tietoa siitä, mitä sanoja kullakin erikoisalalla on julkaistu, keitä ovat kunkin alan terminologia-asiantuntijat ja miten heiltä voi tarvittaessa kysyä neuvoa. Sieltä tulisi myös selvittää, mitkä ovat kunkin alan sanastojen ongelmat, mahdollisesti tiedossa olevat suunnitelmat sekä asiantuntija-avun ja rahoituksen tarve.

"Viro on niin pieni maa, että kaikki tuntevat toisensa, ja usein sama henkilö on mukana monessa organisaatiossa. Tällä tasolla yhteistyö on tiivistä erityisesti Eesti Keele Instituutin, uuden sanastokeskuksen sekä yliopistojen kanssa. Paljon tukea olemme saaneet myös opetusministeriöltä. Kaikkien tavoitteena on tehdä yhteistyötä muiden Virossa sanastotyötä tekevien tahojen kanssa, ainakin tiedonvälityksen muodossa", luettelee Arvi Tavast.

Arvi Tavast on ollut Euroopan terminologiayhdistyksen johtokunnan jäsen vuodesta 2002 ja hän on ylläpitänyt EAFT:n kotisivua (www.eaft-aet.net) vuodesta 2004. EAFT järjestää lähes vuosittain yhden suuren tilaisuuden. Näitä ovat olleet teoriakonferenssi CIT 2003 Lissabonissa, Terminology Summit 2002 Barcelonassa ja 2004 Brysselissä. Tänä vuonna EAFT on myös ollut mukana järjestämässä VAKKIn yhteydessä pidettyä ontologiatyöpajaa sekä toukokuussa LREC:n yhteydessä pidettävää TermEval-työpajaa. Samanlaista toimintaa on tarkoitus jatkaa ja mahdollisuuksien mukaan laajentaa.

EAFT:n hiljattain tekemä tiedotuskampanja on tuottanut tulosta. Yhdistykseen on liittynyt uusia jäseniä

erityisesti Itä-Euroopasta ja myös Länsi-Euroopan vähemmistökielistä. Tavastin mielestä mielenkiintoisinta EAFT-yhteistyössä on se, että teorioita ja koulukuntia on monia. On tärkeää saada ne puhumaan keskenään. Jos alalle saataisiin enemmän keskustelua, myös parempia tieteellisiä tuloksia olisi saatavissa.

Laadun ja talouden vaatimukset ristiriidassa

Virossa ei ole varsinaista terminologian koulutusta. Kolmen opintopisteen laajuinen terminologiakurssi järjestetään sekä Tallinnan että Tarton yliopistoissa kääntäjien maisteriohjelmassa. Sen ja Eterin lyhyiden kurssien lisäksi terminologeja ovat kouluttaneet vain niitä tarvitsevat organisaatiot itse, erityisesti entinen lakikielen keskus. Terminologian teorian tutkimusta Virossa ei juuri ole, mutta melkein kaikki Tarton käännösopiskelijat ovat tähän asti valinneet lopputyönsä aiheeksi jonkin erikoisalan sanaston laatimisen.

Jo viimeiset parikymmentä vuotta kuuma kysymys terminologian alalla on ollut tasapaino laadun ja taloudellisten etujen välillä. Lukuun ottamatta uuden sanastokeskuksen suunnitelmia, järjestelmällinen sanastotyö on täysin tuntematonta ja useimmat sanastotyötä tekevät ihmiset eivät edes tiedä, mikä on käsite. Toiminta on kokonaan semasiologista, eli käsitteiden nimityksien sijaan tutkitaan termien tarkoituksia kuten yleiskielessä, tietokannat ovat termipohjaisia ja esimerkiksi synonyymiittaukset tehdään käsin. Tästä aiheutuu tietysti runsaasti yksinkertaisia virheitä, kun sanamäärät ovat isoja ja julkaisu-aikataulut tiukkoja.

Virossa julkaistaan paljon niin sanottuja käännösanastoja. Niissä on vain termit kahdella tai useammalla kielellä. Termien väitetään olevan vastineita, vaikka niiden takana olevista käsitteistä ei ole mitään tietoa käyttäjällä eikä usein laatijallakaan. Nämä seikat eivät tie-

tenkään paranna sanastojen laatua. Kaupalliset kustantajat taas vastaavat tämänsuuntaiseen kritiikkiin väittämällä, että Virossa ei riitä ostovoimaa parempiin sanastoihin. Heidän mielestään mikä tahansa sanasto on parempi kuin ei sanastoa lainkaan.

Voiko termejä omistaa?

Jotta pienet kielet kuten viro voisivat toimia täysivaltaisina kielinä kaikilla aloilla, tarvitaan tietysti omakielisiä termejä. Tämän lisäksi tarvitaan tietoa termeistä, eli käytännössä sanastoja, sillä spontaanisti variaatiota syntyisi enemmän kuin olisi kielen ilmaisukyvyyn kannalta hyödyllistä. Tavast uskoo, että termien ja sanastojen olemassaoloa tärkeämpää on niiden laatu. Sama koskee myös käännöksiä. Huono käännös heikentää kielen asemaa enemmän kuin kääntämätön teksti.

"Mielestäni asia on näin, koska huonosta käännöksestä tai sanastosta on helppo päätyä johtopäätökseen, että viron kieli on jotenkin viallinen ja että viroksi ei voi ilmaista mitään kunnolla, sillä muutenhan sanastot ja käännökset eivät olisi niin huonoja. Olen puoliksi leikilläni sanonut, että isot sanakirjojen julkaisijat harjoittavat rikollista toimintaa, koska niiden tuotanto heikentää viron kielen asemaa, mikä on perustuslain vastaista", Tavast sanailee.

Sanastotyön ja käännösten laadun korostamisen ohella Tavast pitää tulevaisuuden tärkeinä kysymyksinä myös tekijänoikeusasioita. Sähköinen julkaiseminen, esimerkiksi sanastojen hankkiminen EuroTermBankin portaaliin, on tuonut esiin tekijänoikeuteen liittyviä monimutkaisia suhteita kustantajan, tekijän ja mahdollisesti hänen työnantajansa välillä. Aiemmin mainittu kysymys termien omistamisesta on myös tulevaisuuden kysymyksiä. "Onko termien käytön rajoittaminen ylipäänsä mahdollista", pohtii Tavast.

LIITY SANASTOKESKUKSEN JÄSENEKSI!

Sanastokeskus TSK:n jäseneksi voivat liittyä yhteisöjen lisäksi myös yksityishenkilöt. Jäsenetuna saat muun muassa Terminfon, kutsun jäsentilaisuuksiin, säännöllisesti kuulumisia Sanastokeskuksen toimistosta sekä palveluitamme alennettuun hintaan.

Lisätietoja ja jäsenyyshakemuksen saat TSK:n WWW-sivuilta osoitteessa <http://www.tsk.fi>.

Varautumisen ja väestönsuojelun sanastohanke käynnistynyt

Sirpa Suhonen

7

Lintuinfluenssa, terrorismi, rikollisuus, aseelliset selkkaukset – monet vakavat asiat puhuttavat ihmisiä. Turvallisuus tuntuu olevan nyt esillä monella eri taholla, myös sanastotyössä. Syksyllä 2004 valmistui Sanastokeskuksen *Tiivis tietoturvasanasto* (TSK 31). Paloturvallisuuden eri puolia käsiteltiin *Palo- ja pelastussanastossa* (TSK 33), joka julkaistiin tämän vuoden alussa. Nyt TSK:ssa on alkanut sanastohanke, joka käsittelee varautumista ja väestönsuojelua. Turvallisuutta sekin, jos mitä.

Varautumisen ja väestönsuojelun sanastohanketta koordinoi Suomen Pelastusalan Keskusjärjestö (SPEK), ja Sanastokeskus TSK tekee terminologisen työn. Hankkeessa on SPEKin ja Sanastokeskuksen lisäksi mukana laaja joukko alan keskeisimpiä toimijoita. Hankkeen rahoittavat RAY, sosiaali- ja terveysministeriö, sisäasiainministeriö ja Wihurin säätiö. Sanastotyöryhmässä näiden ministeriöiden lisäksi ovat edustettuina Etelä-Suomen lääninhallitus, Helsingin pelastuslaitos, Huoltovarmuuskeskus, Keski-Uudenmaan pelastuslaitos, Kymenlaakson pelastuslaitos, Lapin lääninhallitus, Pelastusopisto, puolustusministeriö, Suomen Palopäälystöllitto ja Säteilyturvakeskus. SPEKin edustaja varautumissuunnittelija *Katja Ahola* toimii sanastotyöryhmän puheenjohtajana ja TSK:n edustajana toimii terminologi *Sirpa Suhonen*.

Projektin tavoitteena on laatia varautumisen ja väestönsuojelun sanasto, joka selvittää käsitteiden sisällöt ja antaa tarvittavat suositukset suomenkielisestä ammattitermistöstä. Sanaston laajuudeksi on kaavailtu 200–250 alan keskeistä käsitettä. Määritelmät laaditaan suomeksi ja käsitteille annetaan vastineet ruotsin, englannin ja saksan kielellä. Venäjän mukaan ottamisesta vastinekieliksi on myös keskusteltu.

Hanke käynnistettiin SPEKin aloitteen pohjalta marraskuussa 2005. Aikataulun mukaan sanaston tulisi valmistua vuoden 2007 kesällä. Sanastohanke on vielä alkuvaiheessa: työryhmän jäsenille on järjestetty sanastotyön perehdytystilaisuuksia, aineistoa ja termiehdokkaita on kerätty ja sanaston aihepiiriä on rajattu työryhmän asiantuntijoiden kanssa. Termi-inventaario on nyt melkein tehty eli suurin osa mukaan otettavista käsitteistä

on valittu. Mukaan valittujen käsitteiden määrittely on juuri alkanut.

Termi-inventaarion teko ei ollut mikään läpihuutojuttu, sillä varautuminen koskettaa kaikkia yhteiskunnan aloja. Varautumista ja väestönsuojelua johtaa sisäasiainministeriön pelastusosasto, mutta jokaisen hallinnon alan täytyy varautua oman toimintansa jatkamiseen normaaliolojen häiriötilanteissa ja poikkeusoloissa. Eikä varautuminen koske vain viranomaisia, vaan myös yksityisiä yrityksiä ja ihmisiä.

Varautumisesta on säädetty lainsäädännöllä. Tärkeimmät lait ovat valmiuslaki ja poikkeustilalaki. Sanaston kannalta käsitteiden määrittelyä ei ainakaan helpota se, että moni sellainen asia, joka on vasta valmis teillä, vaikuttaa merkittävästi sanastoon. Uusi kriisinhallintalaki hyväksyttiin maaliskuun lopulla eduskunnassa. Valmiuslakia ollaan parhaillaan uudistamassa, uuden lain pitäisi tulla voimaan kesällä 2007. Lisäksi Valtioneuvoston periaatepäätöstä "Yhteiskunnan elintärkeiden toimintojen turvaamisen strategia" vuodelta 2003 ollaan uudistamassa, ja uuden version pitäisi valmistua tänä syksynä.

Näillä näkymin aihealueista mukaan on tulossa muun muassa uhkat, riskienhallinta, viranomaisten toimivaltuudet, huoltovarmuus, väestönsuojelu ja -suojat, evakuointi, säteily ja puolustus. Koska sanasto ei ole kovin laaja, eri aihealueisiin ei voida mennä kovin syvälle. Tarkoitus on käsitellä kustakin aihepiiristä sellaisia käsitteitä, jotka ovat tärkeitä nimenomaan varautumisen ja väestönsuojelun kannalta.

Valmis sanasto tallennetaan aikanaan TSK:n julkiseen TEPA-termipankkiin, jossa se on ilmaiseksi kaikkien kiinnostuneiden saatavilla. Sanasto julkaistaan ehkä myös kirjana tai ainakin sähköisessä muodossa. Julkaisemisen tarkoituksena on saattaa sanasto mahdollisimman laajaan käyttöön.

Lisätietoja hankkeesta antaa Sirpa Suhonen, Sanastokeskus TSK, sirpa.suhonen@tsk.fi, puh. (09) 2709 1064.

Talousala termityön tarpeessa?

Niina Nissilä

8

Talous on nopeasti kasvava ala. Erityyppisten hyödykkeiden lisääntyminen on johtanut kaupankäynnin lisääntymiseen kaikilla tasoilla, niin paikallisesti kuin maailmanlaajuisestikin. Kaupankäynnin "sivutuotteena" tuotetaan koko ajan lisääntyvä määrä taloudellisia dokumentteja: sopimuksia, kuitteja, raportteja, sääntöjä ja niin edelleen. Talous on myös hyvin ajankohtainen ja julkisuuden suosima ala. Taloutta ja rahaa koskevaa informaatiota on tarjolla kaikkialla eri tiedotusvälineissä, siihen ei esimerkiksi voi olla törmäämättä kadulla tai harrastuksissa yhdistysten vuosikertomuksien muodossa. Taloudellista informaatiota popularisoidaan paljon – olemmehan me kaikki tekemisissä rahan ja siihen liittyvien ilmiöiden kanssa päivittäisessä elämässämme.

Talous on kansainvälinen ala, jolla tuotettujen dokumenttien sisältöön vaikuttavat yhtä lailla maailmanlaajuiset, amerikkalaiset ja eurooppalaiset organisaatiot kuin kansallinen lainsäädäntö. Laskentatoimen säännösten kansainvälistä harmonisointia perustellaan ennen muuta sillä, että harmonisoinnin odotetaan parantavan tietojen vertailtavuutta ja kilpailumahdollisuuksia, vähentävän kustannuksia ja parantavan tehokkuutta sekä paikallisessa että kansainvälisessä kaupassa.

Kaksinkertaisen kirjanpidon tarkat normit

Yrityksen taloudellinen todellisuus rakentuu kaksinkertaisen kirjanpidon kautta. Kaksinkertainen kirjanpito on yksi vanhimmista ja tärkeimmistä taloudellisen raportoinnin menetelmistä, ja se on käytössä kaikkialla maailmassa. Kaksinkertaisessa kirjanpidossa jokaisen liiketapahtuman summa kirjataan kahdelle eri tilille, debetiin ja krediiniin, niin että summat pysyvät yhtä suurina. Kaksinkertainen kirjanpito toisin sanoen dikotomisoii liiketapahtuman: sen avulla merkitään toisaalta millainen vaikutus jokaisella liiketapahtumalla on yrityksen omaisuuteen ja toisaalta miten sama liiketapahtuma vaikuttaa yrityksen maksuvelvoitteisiin. Yritystalouden ammatillisilla on hyvin tarkat käytännölliset ja teoreettiset ohjeistukset siitä, miten kaksinkertainen kirjanpito tulee toteuttaa. Laskentatoimen ammatillisaiset ovat myös erittäin tarkkoja siitä, että periaatteet ovat tarkkoja ja että niitä noudatetaan.

Kaksinkertaisen kirjanpidon voidaan katsoa olevan yksi tärkeimmistä kapitalismin ja voittohakuisen ja tulosta korostavan taloudellisen ajattelun leviämiseen vaikuttaneista tekijöistä. Kaksinkertaisen kirjanpidon menetelmällä on takanaan voimakas teoreettinen, ammatillinen ja juridinen tuki, sillä implisiittisesti suurin osa aikamme taloutta koskevista lakiteksteistä olettaa kaksinkertaisen kirjanpidon toteutuvan talousyksiköissä. Kaksinkertainen kirjanpito määrää, millaisen kuvan saamme yrityksestä muuttamalla liiketapahtumat raportteihin taloudelliseksi informaatioksi. Kaksinkertaisen kirjanpidon katsotaan antavan kuvan yrityksen fyysis-taloudellisista resursseista ja niitä koskevista saamisista. Kaksinkertaisen kirjanpidon tehtävä on paitsi kirjata, myös valvoa. Valvonta tapahtuu kuittien ja laskujen arkistoinnin ja ulkopuolisen tilintarkastuksen avulla. Jos tasapaino ja symmetria eivät toteudu, kirjanpito on tehty väärin.

Teoreetikkojen mukaan kaksinkertainen kirjanpito tekee taloudellisen toiminnan luonteeltaan dikotomiseksi, kaksijakoiseksi. Kaksinkertaisessa kirjanpidossa toteutuu yksinkertainen mutta nerokas laskentaretoriikka, joka pyrkii debetin ja kreditin symmetriaan ja tasapainoon. Kaksinkertaisen kirjanpidon väitetään jopa olevan enemmän kuin keino kuvata yrityksen toimintaa – sen sanotaan jopa olevan kieli, jonka avulla yritys pysyy koossa. Toisin sanoen kaksinkertainen kirjanpito on yrityksen informaatiojärjestelmän ydin. Yksinkertaistettuna kaksinkertaisen kirjanpidon kaksijakoisuus perustuu antamiseen ja saamiseen tai voittoihin ja tappioihin.

Kaksinkertainen kirjanpito mittaa kaiken rahassa, mikä takia humaaneja arvoja korostavat arvostelijat kyseenalaistavat sen kyvyn ottaa huomioon organisaatioiden inhimilliset ominaisuudet, mielikuvituksen, motivaation, symboliikan, estetiikan ja dynamiikan. Kaksinkertaisen kirjanpidon hallitsemassa yritystaloudessa myös näille ilmiöille pyritään antamaan rahallinen arvo yrityksen taloudellisissa raporteissa. Talouden tarkoitteet saattavat olla siis hyvinkin abstrakteja. Esimerkkeiksi voidaan ottaa taseen käsitteet *aineelliset hyödykkeet* ja *liikearvo* (*goodwill*). Käsitteen aineelliset hyödykkeet voi katsoa koostuvan maa- ja vesialueiden, rakennusten ja rakennelmien, koneiden ja kaluston jne. rahallisesta arvosta. Aineellisten hyödykkeiden tarkoitteet, joiden arvo taseessa esitetään,

ovat konkreettisesti nähtävissä. Osa aineellisten hyödykkeiden käsittepiirteistä on siis osa arkikokemustamme. Kun yritetään nimetä käsittepiirteitä käsitteelle liikearvo, ei tehtävä ole yhtä yksinkertainen, sillä liikearvon kaikki käsittepiirteet ovat sopimuksenvaraisia, ja ovat näin olemassa vain abstrakteina.

Miltä näyttää taseen termi?

Yrityksen taseeseen on koottu eriteltyinä määrättyssä järjestyksessä yrityksen omaisuuden ja maksuveloitteiden rahallinen arvo. Tase on teksti, joka tuotetaan informointitarkoituksessa hyvinkin hajanaiselle lukijakunnalle: asiakkaille, verottajalle, sijoittajille, omistajille ja niin edelleen. Tase on osa yrityksen taloudellista raportointia, ja sen sisältöä ja välillisesti myös termien käyttöä säädellään esimerkiksi Suomessa ja Ruotsissa yksityiskohtaisesti useammalta taholta: on maakohtainen lainsäädäntö, pörssien säännöt, Rahoitustarkastuksen ja Suomessa KHT-yhdistyksen ja Ruotsissa FAR:in (Föreningen Auktoriserade Revisorer) suositukset ja kansainvälinen tilinpäätöskäytäntö IFRS (International Financial Reporting Standard). Koska säännöt ja suositukset ovat hyvin käytännönläheisiä ja yksityiskohtaisia, äkinäinen voisi kuvitella, että etenkin raporttien vähäsanaisimmat osat, tuloslaskelma ja tase olisivat erittäin samanlaisia termistöiltään eri yrityksissä. Tekeillä olevan tutkimukseni tulosten mukaan vaikuttaisi siltä, ettei tilanne kuitenkaan ole näin. Kaikista säännöistä ja suosituksista huolimatta yrityksille jää termien valinnan suhteen liikumavaraa, jonka ne näyttäisivät ainakin omassa tutkimusaineistossani käyttävän hyödykseen.

Teen väitöskirjaa ruotsinkielisten taseiden termeistä ja käsitteistä. Aineistona minulla on kymmenen tasetta kolmelta eri vuodelta, 1997, 1999 ja 2004. Osa taseista on suomalaisten ja osa ruotsalaisten yritysten vuosikertomuksista. Tutkimukseni tavoite on kuvata ja analysoida laskentatoimen käsitteitä ja termejä suomenruotsissa ja ruotsinruotsissa, saman kielen kahdessa eri variantissa. Äkkikatsomalta suppealta vaikuttava aineistoni on osoittautunut hyvin monella tapaa haastavaksi.

Tase on määrättyyn järjestykseen laadittu luettelo yrityksen omaisuudesta ja maksuveloitteista. Juuri tämän takia taseen erät itsessäänkin näyttävät monisanaisilta luetteloilta, kuten *osakkuudet osakkuus- ja yhteisyrityksissä* tai *patent, varumärken och liknande rättigheter*. Erää kuvaavassa ilmaisussa voi toisin sanoen olla jopa pilkkuja ja ja-konjunktioita. Terminologiaoppaiden

mukaan monisanainen ilmaus on termi, jos se menettää jotain merkityksestään, jos jokin sen osista jätetään pois. Taseen käsitteiden sisällön määräävät säännöt, joiden avulla lasketaan tiettyjen hyödykkeiden tai maksusitoumusten rahallinen arvo. Taseen käsitteiden ala on niiden hyödykkeiden arvo, jota kukin erä ilmaisee. Jos erästä *muut aineettomat käyttöomaisuushyödykkeet* jättää epätermimäiseltä kuulostavan "muut" pois (*aineettomat käyttöomaisuushyödykkeet*), nimitys viittaa yläkäsitteeseen, jolloin ilmaus menettää jotain merkityksestään.

Työni tavoitteena on tutkia, miten käsitteet ja termit mahdollisesti ovat muuttuneet tai olleet muuttumatta vuodesta 1997 vuosiin 1999 ja 2004. Työni tavoitteiden kannalta minun on siis ollut hyvin relevanttia määritellä, mitä tarkoitan termillä, jotta voin tutkia, kuinka aineistoni taseiden termistöt ovat muuttuneet. Olen päätenyt yksinkertaiseen rajanvetoon: taseen jokaisella rivillä olevan erän nimi on termi, sillä jokainen erä on määrättyjen sääntöjen mukaan laskettu kokonaisuus, eli väljästi tulkittuna taustalla on aina käsite. Olen siis päättänyt tulkita omassa työssäni *osakkeet ja osuudet* yhdeksi taseen termiksi, ei kahdeksi. Tässä muodossaan termi tuskin päätyisi terminologiseen sanastoon, mutta tulkinta palvelee hyvin oman tutkimukseni tarpeita – voin osoittaa, ovatko summille annetut kielelliset ilmaisut ajan kuluessa pidentyneet tai lyhentyneet, millainen on termin rakenne, jos yritys on laatinut taseensa kansainvälistä tilinpäätöskäytäntöä noudattaen, verrattuna kansallista lakia noudattavan yrityksen termeihin, ja niin edelleen.

Rajanvetoni johtaa myös toiseen erikoisuuteen, joka koskee termien kielellistä muotoa. Koska tase on luettelo, suurin osa aineistoni ilmauksista on taivutettu monikossa. Perinteisessä termityössä on nimenomaan tapana palauttaa termit perusmuotoonsa, eli jälleen olen päätenyt tekemään tavallisuudesta poikkeavan ratkaisun. Aineistoani tutkiessani olen päättänyt säilyttää ilmaukset autenttiossa muodossaan monikossa. Perusteluni on se, että jos luettelomuodossa oleva termi muutetaan yksikköön, se menettää samalla selvän yhteytensä käsitteeseen, johon se viittaa: esimerkiksi *rahavarat* viittaa selvästi taseen summaan, kun taas termin *rahavara* voisi ajatella esiintyvän ainoastaan kyseessä olevan summan laskentaperiaatteita käsittelevässä muussa tekstissä, kuten oppikirjassa. Kymmenen vuosikertomusta kattavasta aineistostani löytyy vain pari termiä, jotka esiintyvät taseessa sekä yksikkö- että monikkomuodossaan: *minoritetsandel* / *minoritetsandelar* ja *uppskjuten skatteskuld* / *uppskjutna skatteskulder*.

Aineistoni termit ovat pitkiä ja rakenteeltaan monimutkaisia. Osittain tämä johtuu löyhästä termin määritelmästäni, mutta on myös muita syitä. Taseen käsittejärjestelmän voi kuvata hierarkkisesti, ja mitä alemmas mennään hierarkiassa, sitä pidemmäksi termit muuttuvat. Monet taseen termeistä myös esiintyvät erittäin harvoin missään muussa tekstissä kuin taseessa, minkä vuoksi ne eivät lyhene tai "kulu" käytössä.

Variaatioita

Suomen Kirjanpitolaki ja -asetus on uudistunut vuosien 1997 ja 1999 välillä. Tämän johdosta vuosien 1997 ja 1999 käsitteistöt ja termistöt poikkeavat toisistaan kovastikin, sillä aineistoni yritykset ovat usein valinneet raporttinsa termeiksi ne ilmaukset, joita on käytetty laissa annetussa taseen kaavassa. Ruotsalaisen aineistoni taseet on puolestaan laadittu molempina vuosina, 1997 ja 1999, samoja lakeja (Årsredovisningslag ja Aktiebolagslag) noudattaen, eli normi ei ole muuttunut. Sen vuoksi ruotsalaisen aineistoni termien käyttö on samoina vuosina yhtenäisempää. Suomalaisen ja ruotsalaisen aineiston vertailu on muutoksen vuoksi työlästä, mutta vaikuttaisi siltä, että ruotsalaiset yritykset ovat termivalinnoissaan hivenen yksimielisempiä kuin suomalaiset. Yhtenä selityksenä voi pitää sitä, että aineistoni suomalaisten yritysten ruotsinkieliset taseet ovat poikkeuksetta käänneksiä joko suomesta tai englannista, kun taas osa ruotsalaisen aineistoni taseista on alun perin laadittu ruotsiksi. Suomessa laaditun ruotsinkielisen raportin taustalla oleva "kaksinkertainen" käänne-työ, eli lain tai normin käänne ja itse raportin kääntäminen näyttäisi toisin sanoen lisäävän termistön heterogeenisuutta.

Vuodelta 2004 olevan aineistoni taseet, sekä suomalaiset että ruotsalaiset, on kaikki laadittu kansainvälisen tilinpäätöskäytännön IFRS:n mukaan. Mielenkiintoista on, etteivät aineistoni ruotsinkieliset taseet kuitenkaan yhteisestä normista huolimatta ole termistöltään yhtenäisiä. Siitä huolimatta että taseiden sisältö (noin 40 erää/tase) on suunnilleen sama kaikissa yrityksissä, vuodelta 2004 oleva aineistoni kattaa 84 termiä, joista 11 esiintyy sekä suomalaisissa että ruotsalaisissa taseissa, ja vain 3 termiä (*aktiekapital*, *goodwill* ja *tillgångar*) kaikissa kolmessa taseessa. Syyksi arvelen sitä, ettei IFRS toisin kuin kansalliset kirjanpitolait lainkaan anna taseelle kaavaa, vaan esittää lyhyehkön luettelon niistä eristä, jotka laskelmasta täytyy löytyä. Toisin sanoen vaikuttaisi siltä, että jos taloudellisten raporttien termistöä halut-

taisiin harmonisoida, olisi suunnattava erityisen paljon energiaa nimenomaan raportointia koskevan normin kielelliseen muotoon ja termien käyttöön sekä saatava normien tulkinnasta vastaavat organisaatiot kiinnostumaan termityöstä. Laskentatoimen alan vahva käsitteistöjen harmonisointi-, tulkinta- ja sovellusperinteen voisi ajatella olevan otollinen tausta myös kielenhuollollisten uudistusten toteuttamiseen.

Lähteitä

Corvellec, H. 1998: Böckerna kan inte avslutas om inte debet är lika med kredit. Den textuella konstruktionen av organisationer genom dubbel bokföring. I: *Dikotomier. Vetenskapliga reflektioner*. Red. Miegel, F. & F. Schoug. Lund: Studentlitteratur.

Danielsson, A. 1983: *Företagsekonomi. En översikt*. Lund: Studentlitteratur.

Nilsson, S. 2002: *Redovisningens normer och normbildare*. Lund: Studentlitteratur.

Kirjoittajasta:

Niina Nissilä valmistelee väitöskirjaa ruotsinkielisten taseiden termeistä ja käsitteistä Vaasan yliopiston pohjoismaisten kielten laitoksella.

Terminfo-lehden tilaukset:
www.stellatum.fi
 ☎ (09) 5421 0100
tilaajapalvelu@stellatum.fi

Terminologisen työn merkitys sosiaalialan kansallisessa kehittämis- hankkeessa

Sirpa Kuusisto-Niemi & Antero Lehmuskoski

Sosiaalihuollon kenttä on monimuotoinen, pirstaleinen ja käsitteellisesti vaikeasti hallittavissa. Se kattaa keskenään hyvin erilaisia toimintamuotoja, kuten adoptio, nuorten rikoksenteekijöiden huolto, päivähoido ja päihdehuolto. Alalla tarvittavaa tietoa tuottavat sekä palvelujen käyttäjät että niiden järjestäjät, mutta myös hallinnon eri toimijat ja lainsäätäjät. Tiedon jatkuva tulva edellyttääkin uusia tapoja tiedon haltuunottoon, etenkin kun työvälineet ovat viime vuosikymmenen kuluessa kehittyneet merkittävästi.

Sosiaalialan kansallisen kehittämishankkeen tietoteknologiaosio aloitettiin syksyllä 2005. Työn tavoitteena on sosiaalihuollon työntekijöiden ja asiakkaiden tietoteknologian ja tiedonhallinnan osaamisen ja välineiden käytön tehostaminen alan omista tietotarpeista käsin määriteltynä. Hanke ei tuota ohjelmistoja, mutta määrittelee vaatimuksia niiden sisältämälle tiedolle. Hanke-sunnitelmaan onkin kirjattu käsitelmäärittelytyön tarve, sillä sosiaalialaa ohjaava lainsäädäntö antaa vain viitteellisiä lähtökohtia sosiaalipalvelujen terminologiselle määrittelylle. Alaa ohjataan lukuisilla erityislaeilla, joissa käytetyt termit poikkeavat toisistaan, ja sosiaalihuollon yleislaeissakin palvelut on esitetty keskenään eriävien käsittepiirteiden perusteella laadittuna luettelona. Tietojärjestelmien toimivuuden edellytyksenä kuitenkin ovat yhdenmukaisesti määritellyt käsitteet.

Syksyllä 2005 tehdyssä selvityksessä sosiaalihuollon sanastoissa, luokituksissa ja eri tilastoissa esiintyvät sosiaalihuollon termit koottiin yhteen. Selvityksessä tarkasteltiin käytössä olevien termien yhteyttä sosiaalihuollon lainsäädäntöön. Toinen keskeinen näkökulma oli termien merkityksen määrittelyn taso. Vain pieni osa käytännön työssä käytettävistä termeistä on määritelty terminologisin menetelmin. Käsitelmääritelmät myös eroavat toisistaan jonkin verran eri sanastoissa. Osa käytössä olevista termeistä esiintyy ainoastaan esimerkiksi palvelukuvauksissa tai tilastoinnissa eikä niitä ole määritelty yksiselitteisesti. Kolmanneksi tarkasteltiin termien ja termistöjen keskinäistä suhdetta ja niiden liittymistä toisiaan täydentäväksi kokonaisuudeksi. Eri

Sirpa Kuusisto-Niemi on sosiaali- ja terveydenhuollon tietohallinnon lehtori Kuopion yliopiston terveyshallinnon ja -talouden laitoksella. Antero Lehmuskoski toimii samalla laitoksella tutkijana sosiaalialan kansallisessa kehittämishankkeessa.

tarkoitteille on olemassa useita eri nimikkeitä eri yhteyksissä. Tilastoinnissa ja luokituksissa esiintyviä termejä ei välttämättä ole määritelty yhtenevästi, vaan niiden tarkka merkitys vaihtelee eri yhteyksissä. Samaa termiä käytetään toisinaan saman käsittehierarkian eri tasoilla ja termien määritelmät ovat usein ristiriidassa keskenään. Käytännön työssä erilaisuuden kirjo on vielä huomattavasti laajempi.

Selvityksessä todettiin, että yleisellä tasolla sosiaalihuollon peruskäsitteet on määritelty riittävässä laajuudessa, mutta mikäli tietojärjestelmien suunnittelussa sekä tilastoinnin, luokitusten ja standardoinnin kehittämisessä halutaan edetä, terminologista työtä on jatkettava toimintamuodoittain. Kuluvaan kevään aikana työ jatkuu, ja asiakastietojärjestelmän ydintietojen esittämisessä ja palvelujen luokittelussa käytettäviä termejä ja niiden määritelmiä pyritään yhtenäistämään. Osahankkeessa tuotetaan ehdotuksia sekä palvelu- että tietokokonaisuuksissa käytettävistä termeistä. Termien käyttökelpoisuutta testataan hankkeen työryhmissä, jotka laativat toimintamuotokohtaisia tietosisältöjä. Yhteisesti sovitut termit ja käsitteet siirtyvät tietojärjestelmien myötä hyödyttämään kaikkia järjestelmien käyttäjiä. Tavoitteena on sekä asiakkaille että työntekijöille ymmärrettävän termistön aikaansaaminen.

Sosiaalialan hankkeessa tiedonhallinnan kehittämistyö on aloitettu oikeasta päästä, sillä ohjelmistoihin puutteellisesti tehtyjen tieto- ja vaatimusmäärittelyjen korjaaminen on työlästä ja kallista. Työn tähänastisia tuloksia ja osahankkeiden etenemistä voi seurata hankkeen kotisivuilla osoitteessa www.tikesos.fi.

Euron terminologiaa – näkökulmia nimitysten tutkimiseen

Marjut Alho

12

Terminologisissa tutkimuksissa termin kielellinen puoli, nimitys, on usein jätetty varsin vähälle huomiolle. Etenkään nimityksen olemusta kielen sanana ei ole tarkasteltu laajemmin. Monissa yhteyksissä ihanteelliselle nimitykselle esitetään erilaisia vaatimuksia ja suosituksia. Näitä vaatimuksia ja suosituksia ovat esimerkiksi lyhyys, yksimerkityksisyys ja (käsite)järjestelmään sopivuus. Kuten lähes yhtä usein todetaan, vain harvoissa tapauksissa kaikki hyvälle nimitykselle osoitetut vaatimukset tulevat täytetyiksi. Tämän toteamuksen tueksi ei kuitenkaan ole tehty laajoja tutkimuksia. Omalla tutkimuksellani pyrin täyttämään näitä aukkoja.

Tutkimuksessani tarkastelen euroon liittyvää sanastoa suomessa ja saksassa. Analysoin 168 nimityksen esiintymiä suomessa ja 131 nimityksen esiintymiä saksassa erilaisissa euroon liittyvissä teksteissä. Nimitykset kuvaavat suomessa 66, saksassa 48 käsitettä. Tämä tarkoittaa sitä, että kutakin käsitettä vastaa vähintään kaksi nimitystä. Kuvaan kutakin nimitystä yhdeksän ominaisuuden pohjalta. Nämä ominaisuudet olen kerännyt useista eri terminologian kuvauksista, joissa kuvaillaan nimityksille esitetyjä vaatimuksia. Nämä ominaisuudet ovat:

Nimityksen pituus (merkkeinä). Lyhyys on eräs useimmin nimityksille esitetyistä vaatimuksista. Tutkimukset ovat kuitenkin osoittaneet, että erikoiskielen nimitykset ovat yleensä pidempiä kuin yleiskielen sanat. Tähän vaikuttanee jo se, että erikoiskielen nimitykset voivat olla myös sanaliittoja. Myös euroon liittyvät nimitykset ovat keskimäärin pidempiä kuin yleiskielen sanat.

Yksimerkityksisyys. Nimitysten yksimerkityksisyys on lyhyden ohella yleisin vaatimus, joka erikoiskielen nimityksille esitetään. Monimerkityksiset nimitykset vaikeuttavat erikoiskielistä kommunikointia, jonka päämääränä on nimenomaan yksiselitteinen vuorovaikutus. Erikoiskielessä monimerkityksisyydellä (polysemialla) voi kuitenkin olla samankaltaisia funktioita kuin yleiskielessä, joita ovat esimerkiksi tyylin sopivuus tai erityisen näkökulman korostaminen. Yksimerkityksisyys ei tutkimukseni perusteella vaikuta siihen, että jotain nimitystä käytettäisiin enemmän kuin sen synonyymejä.

Sanaluokka. Erikoiskielen nimitysten kuvataan useimmin olevan substantiiveja. Kuitenkin myös esimerkiksi adjektiivit ja verbit voivat kuvata tiettyä käsitettä, kuten esimerkiksi euroon liittyvä värin kuvaus kellanruskea, joka tässä yhteydessä kuvastaa tarkoin määritellyllä väri-sekoituksella aikaan saatua väriyhdistelmää. Substantiiviset nimitykset muodostavat kuitenkin ylivoimaisesti suurimman ryhmän.

Muoto. Nimityksen muodon olen luokitellut yksisanaisiksi nimityksiksi, yhdyssanoiksi, sanaliitoiksi ja lyhen-teiksi. Nimitysten lyhyysvaatimuksen huomioon ottaen voisi olettaa, että suurin osa nimityksistä olisi yksisanaisia. Muoto on kuitenkin hyvin kielisidonnainen ilmiö, johon vaikuttaa kielen yleinen taipumus uusien sanojen muodostustapoihin. Esimerkiksi suomen kieli taipuu erityisen hyvin erilaisten yhdyssanojen muodostamiseen, kun esimerkiksi englannissa tai ranskassa yleisempää on sanaliittojen muodostaminen.

Muodostustapa. Muodostustapoina analysoin termittämisen, sanojen yhdistämisen, lainan ja lyhentämisen. Periaatteessa mikä tahansa yleiskielen sana voidaan termittää, ja tämä onkin yleinen nimitysten muodostustapa myös euroon liittyvässä sanastossa. Myös yhdistäminen on erittäin yleinen nimitysten muodostustapa. Erikoiskieliin liitetään usein myös vierassanojen runsaus. Suoria lainasanoja käytetäänkin paljon esimerkiksi lääketieteen kielessä, mutta eurosanastossa niiden määrä on varsin vähäinen, ja jos vaihtoehtona on omakielinen nimitys, on sen käyttö huomattavasti yleisempää kuin vieraskielisen nimityksen.

Lähtökieli. Nimityksen lähtökieliksi olen luokitellut yleiskielen, numismatiikan erikoiskielen, talouden erikoiskielen ja muut erikoiskielet sekä uudismuodostuksen. Monet erikoiskielen nimityksistä on joko termitetty yleiskielestä tai annettu uusi merkitys jossain toisessa erikoiskielessä esiintyvälle nimitykselle. Uudisnimityksiä voidaan pitää ihanteellisimpina nimityksinä, koska niillä ei sinällään ole muita merkityksiä. Tällaisia muodosteita ei ainakaan eurosanastossa kuitenkaan paljoa esiinny.

Sopivuus järjestelmään. Nimitysten pitäisi kuvastaa niiden kuvaaman käsitteen asemaa käsitejärjestelmässä, eli esimerkiksi alakäsitteen nimitys olisi muuten sama kuin yläkäsitteen, mutta siinä olisi jokin osa osoittamassa sen erityisyyttä. Käytännössä tällainen looginen nimitysten muodostus on kuitenkin harvinaista. Eurosanastossa järjestelmään sopivia nimityksiä ei esiinny kirjoakaan etenkään suomessa, saksassa hiukan enemmän.

Erikoiskielisyyden aste. Nimitykset voivat olla joko sellaisenaan yleiskielessä esiintyviä, useassa erikoiskielessä esiintyviä tai kokonaan tietyille erityisalalle kuuluvia nimityksiä. Kuten jo aiemmin on todettu, melko monet erikoiskielisistä nimityksistä esiintyvät myös yleiskielessä tai muissa erikoiskielissä. Ihanteena voitaisiin kuitenkin pitää puhtaasti yhdelle erikoisalalle kuuluvia nimityksiä, koska ne ovat yksimerkityksisiä ja yleensä myös selkeästi määriteltävissä. Tällaisia nimityksiä eurosanastossa on kuitenkin vain murto-osa.

Vakiintuneisuus. Vakiintuneisuutena analysoin sellaiset tapaukset, joissa yhtä käsitettä kuvaavista nimityksistä vain yhtä käytetään. Tällöin tämä nimitys on lyönyt itsensä läpi ja muut mahdolliset synonyymit katoavat todennäköisesti käytöstä tai ne saavat jonkin muun merkityksen. Tämä olisi ideaalitilanne erikoiskielessä, mutta koska monet erikoisaloista ovat jatkuvassa kehityksessä, on yhden ainoan nimityksen käyttäminen melko harvinaista. Eurosanasto kuvaa vielä niin uutta aluetta, että siinä vakiintuneiden nimitysten esiintyminen on harvinaista. Nimityksiä, jotka ovat jo olleet häipymässä käytöstä esimerkiksi numismatiikan alalla, on otettu uudelleen käyttöön ja toisaalta joitain mahdollisia jo vakiintuneita nimityksiä ei enää käytetä.

Tutkimuksessani pyrin empiirisesti esittämään nimitysten ominaisuuksia ja sitä, miten ne mahdollisesti vaikuttavat nimitysten käyttöön. Nimitysten ominaisuuksilla näyttäisi olevan vaikutusta esimerkiksi siihen, missä tekstilajissa niitä käytetään. Jotkin ominaisuudet myös edistävät nimityksen esiintymisen yleistymistä teksteissä. Käytännössä tutkimusta voidaan käyttää tukena esi-

merkiksi terminpöytäohjelmien kehittämisessä ja uusien nimitysten muodostuksessa.

Nimitysten muodostamiseen voidaan toki tehdä suosituksia perinteisten näkemysten mukaisesti, mutta näitä näkemyksiä voisi myös muuttaa sen mukaisesti, minkälaisia käytetyt nimitykset todellisuudessa ovat ja mitkä ominaisuudet vaikuttavat siihen, että nimitystä todella käytetään. Tätä tutkimusta ei kuitenkaan voida pitää yleispätevänä, koska tutkijoiden käsitys vaihtelee jo sen suhteen, mikä ylipäättään on nimitys. Näin ollen samallaakin aineistolla tulokset voivat olla erilaisia sen mukaan, mitkä sanat tutkija on ottanut mukaan nimityksinään. Lisäksi tulosten yleistäminen vaatisi vielä laajempia kontrastiivisia tutkimuksia muissa erikoiskielissä.

Jo tähän asti tehdyt suppeammat tutkimukset osoittavat, että erikoiskielten nimitykset voivat olla ominaisuuksiltaan hyvinkin erilaisia, kuten esimerkiksi suora lainaus yleisenä nimityksenmuodostusmenetelmänä lääketieteen kielessä. Tämä vahvistaa entisestään käsitystä siitä, että nimityksille ei voida antaa yleispäteviä muodostussääntöjä, koska näitä sääntöjä ei todellisuudessa useinkaan noudateta.

Kirjoittajasta:

Marjut Alho työskentelee Helsingin yliopiston käännöstieteen laitoksella. Tällä hetkellä hän toimii tutkijakoulutettavana Langnet-tutkijakoulussa ja valmistelee väitöskirjaansa saksan kääntämisen ja tulkauksen oppiaineessa.

i-Term – more than a termbase

Annetette Wenzel

14

To a busy translator, the termbase is often no more than an appendix to a translation memory, or a wordlist which only rarely contains definitions or any other information about the concept. It is not easy to find time for more when you are trying to keep up with deadlines, and it might also be sufficient when you are familiar with your subject field, and only need to be reminded of a translation.

But a termbase system contains many more possibilities and it is a pity only to use it as an electronic copy of the paper dictionary. This article describes i-Term – a term and knowledge base which can help the language professional create order and coherence between concepts.

When used optimally, a termbase may store information about translations, definitions, subject classifications, relations between concepts, references, or images of the concept. And the user can look up content in all fields – e.g. comments, definitions, date intervals and references.

It is of course less time consuming to enter only source terms and target terms, but by entering more information about a concept and systematizing your knowledge, you will ultimately improve the quality of your data.

i-Term and i-Model

DANTERMcentret started the development of the new termbase system i-Term in 2002 after the conclusion of the three year project "Development of methods and tools for the creation and maintenance of company specific termbases", in which three Danish research institutions and six Danish companies participated.

One of the main conclusions of the project was that, at the time, the companies' requirements for terminology management could not all be met by one single system. The most common requirements were:

- The termbase should be accessible through an intranet or the Internet.
- There should be different levels of user access
- The interface layout should be user-defined – less information to general users than to editors

- The user should have access to advanced search features – to look up more than just a term or part of a term
- Unicode compatibility – it should be possible to use many different character sets in order to enter e.g. Japanese, Russian or Arabic terminology
- Export and import in XML format – to allow data exchange in a standard format
- It should be possible to add multimedia files to concept articles (image and sound)

At the end of the project in 2001 DANTERM collected and analysed the companies' termbase requirements and wishes, and as a result development on the termbase application i-Term was initiated using the knowledge and experience attained through the previous three years.

It soon became clear that more than a traditional termbase was needed. Several users of i-Term would like to use the concepts in i-Term for building graphic concept systems (ontologies) according to the traditional method used in terminological concept modelling. The development continued, and in 2004 i-Model, the graphic concept system modelling tool, was released.

Web-based knowledge management

Some of i-Term's main functions are:

- Access via the Internet – no need for other programs than a browser.
- Advanced search functionality – search all database fields and combine several criteria.
- Each user defines which data should be displayed – or an administrator can define the display for a group of users.
- Four user levels with different access rights (administrator rights, editing rights with some administrator rights, editing rights without administrator rights, read-only access).
- User defined lists for word classes, languages, subjects, article status, term status and term type.
- Display and storage of multimedia files – e.g. image, sound and video files.
- Possibility of creating a reference library of references registered in the articles.

- Possibility of adding cross references.
- Import and export in XML.
- Logging of internal information – information on field changes in articles is saved with the user name and date in order to keep track of who has made changes to what at which time.
- Logging of external information – information on users' search queries, and whether they found what they were looking for. In this way the editors will always know which concepts should be added to i-Term.
- Logging of users – the administrator can see when a user logs on to i-Term.

Search and display

i-Term is concept oriented, and one article in the term-base contains one or more equivalent concepts – one for each language. Each concept may have several synonymous terms associated with it, all in the same article.

When the user performs a query, i-Term returns the results grouped by concepts in an overview table. The concept grouping ensures that synonymous terms are kept together, not sorted alphabetically, and are shown graphically in a way that terms representing the same concept have the same background colour. The results may also be sorted alphabetically.

The user may look up data from nearly all fields in i-Term, and search criteria can be separate (OR) or combined (AND). By using the OR operator each search criterion must be fulfilled separately (either one or the other), whereas, when using AND, all search criteria must be present in the same article.

Adding data

The entry interface in i-Term is a form, which can be designed to display only those fields which are needed by the user. For example, if the terminologist is entering data from a word list, it may be inconvenient to see all the other fields of the form like definition, example, comment, etc. You edit one language at a time and

may add synonymous terms and equivalent concepts (new languages). The only mandatory fields for a concept entry are: language, subject and one term. Part of the form can be seen in figure 1:

Figure 1 Adding entries to the i-Term database

Knowledge tool

What makes i-Term a knowledge tool, and not merely a term repository, is mainly the possibility of adding external information to the terminology work by referring to external sources, documents, images, video files etc., by being able to look up all sorts of data in the database, by letting the user define many details instead of predefining them, and by adding the possibility of data exchange through a common format like XML. Below are some examples of these functions.

User-defined lists

Languages, subjects, status fields, and word classes are not predefined in i-Term, but should be determined by the terminologist in the user-defined lists.

Export and import

i-Term data may be exported as XML files – either in pure XML code for back-up or editing purposes or with

a layout resembling that of i-Term which can be used to distribute word lists or definitions to customers or others who do not have access to i-Term. Data in the form of XML may also be imported into i-Term. Imported data can either be added as new entries or can replace old data. In the upcoming version of i-Term the user will also be able to save his data as an editable RTF file which can be used in word processors like Microsoft Word.

Cross references

In i-Term you may refer from an article in i-Term to other terms, documents, web sites, ftp addresses, e-mail addresses and streaming audio/video-files. These references can be entered in several of i-Term's fields, for example in the URL- and e-mail fields in the reference library.

Cross references to other terms in the database are entered from the Add entry or Edit entry pages in two ways:

1. Format: [[link from and to]] – e.g. [[windmill]]s.
2. Format: [[link from||link to]] – e.g. [[dictionaries||dictionary]].

In the first of the two examples the basic form of the term is included in the term from which you wish to refer. In the second example, the basic form does not occur in the term from which you wish to link. Therefore the basic form is entered separately. The two examples will be displayed in the following way: [windmills](#) and [dictionaries](#) and will refer to windmill and dictionary.

If a cross reference is invalid – i.e. if there is no article in which the marked term appears – the reference will be displayed with a red background colour. This indicates to the user that the reference is no longer active or valid. An invalid cross reference may also be an incorrectly entered web or e-mail address.

If the cross reference refers to several homographs, a list will be displayed with the terms, the subject under which they are classified and part of the definition of

the concepts in question. In this way you can easily find and click on the relevant term and go straight to the corresponding article.

Concept modelling

For companies and organisations that carry out complex terminology work, the systematizing of concepts is a necessary step towards getting a better overview of the concepts of a specific subject area. Working with concepts in a concept modelling tool that allows for the establishment of relationships between equivalent concepts creates a better understanding of the concepts, which is a basis for writing consistent definitions.

The concept modelling tool i-Model allows the user to interactively produce complex graphic representations of concept systems in an easy way. It offers a formalization of traditional terminology principles and contributes to consistency in the concept system. i-Model also facilitates the elaboration of consistent definitions on the basis of feature specifications.

The user may choose to add concepts to an existing or a new concept system from the data editing or the data entry interface in i-Term. The concepts will appear as boxes in the concept system and the user may organize the concepts and introduce concept relations etc.

When the terminologist builds the concept system, she may choose between four types of concept relations (generic, part-whole, temporal and associative relation) by pressing the relevant button before drawing the link.

Concept systems are saved as image files so that the terminologist may use the concept system in other applications such as Microsoft Word or PowerPoint.

i-Model offers flexible drawing facilities. Concepts may be selected and moved or deleted in groups, and relations are moved along with them.

All information from the concept system is automatically available in the articles containing information about the concepts in i-Term. The i-Term article corresponding to a given concept is available from i-Model by double-clicking on the concept in question.

Concepts in i-Model are represented by the first term in the corresponding i-Term article. If the terminologist wishes a different term to be shown in the concept system, she may do so by changing the order of the terms in i-Term.

Figure 2 shows the concept system *Windmill* in which the concept *horizontal-axis rotor* is being edited.

About the writer:

Annemette Wenzel is the day-to-day head of DANTERM-centret, Denmark's national centre for terminology. She is one of the main developers of the terminology and knowledge base i-Term and the graphic ontology tool i-Model.

It is possible to edit feature specifications, concept positions and definitions in i-Model. Once saved, this information will also be available in i-Term.

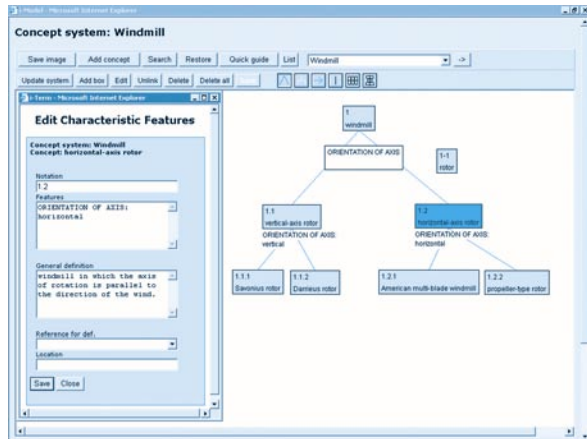


Figure 2 Using i-Model to edit a concept belonging to the concept system Windmill

The same concept system can also be displayed as a systematic list. In the list, the concepts are ordered by the notation which has been assigned to each concept by the terminologist. The list also displays characteristic features and definitions and, by clicking the term, the full article will be displayed and may be read and edited.

Users of i-Term

i-Term and i-Model are used by companies and organisations both in Denmark and abroad. Below are mentioned a few:

- Copenhagen Business School – for teaching and research purposes
- The Copenhagen Hospital Corporation – for terminology work and concept modelling
- The Danish National Board of Social Services – for terminology work and concept modelling
- Nordterm – the Nordic terminology organisation – i-Term is used in seven countries for collaboration on terminology work
- Stockholm University – for terminology courses
- Aalborg Industries – as a translation tool

i-Term is one of the three systems which ISO's technical committee for terminology TC 37 SC1 is currently considering and evaluating as the committee's new terminology system.

17

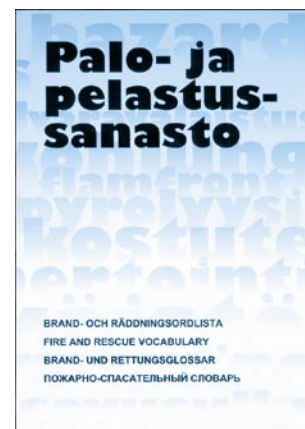
More information about i-Term and i-Model

You may try a fully functional demo of i-Term and i-Model on www.i-term.dk. Write to DANTERMcentret (danterm@cbs.dk) to receive a username and a password.

Uusi Palo- ja pelastussanasto ilmestynyt

Palo- ja pelastussanasto (TSK 33) sisältää tietoa lähes 700 aihealueeseen liittyvästä käsitteestä. Käsitteet on määritelty ja suomenkielisten termien vastineet on annettu ruotsiksi, englanniksi, saksaksi ja venäjäksi.

Sanastoa voi tilata 45 euron hintaan Suomen Pelastusalan Keskusjärjestöstä (verkkokauppa.spek.fi) ja Suomen Palopäällystyöliitosta (www.sppl.fi).





Termiharava-palstalla käsitellään ajankohtaisia tai ongelmallisiksi osoittautuneita termejä. Lukijat voivat lähettää lehden toimitukselle ehdotuksia sopivista aiheista.

Tällä kertaa termiharavaan on kerätty ennen kaikkea termejä, joita on tiedusteltu termipalvelusta.

– *podcast-lähetys*

Englanninkielisen *podcasting*-termin suomenkielistä vastinetta on kysytty termipalvelusta. Termillä tarkoitetaan lataustiedoilla varustettujen ääni- ja videotiedostojen tilausperustaista lähetystä vastaanottimeen Internetin välityksellä. Kuuntelija tilaa haluamansa ohjelmasisällöt ja voi kuunnella ne silloin, kun hänelle itselleen parhaiten sopii.

Podcasting on yhdistelmä sanoista *broadcasting* ja iPod. Broadcasting viittaa lähetystoimintaan, ja iPod on soitin, jolla voi ladata ja kuunnella äänitiedostoja. Lähetysten kuunteleminen ei kuitenkaan vaadi juuri tätä soitinta. Vastaanottimena voidaan käyttää tietokonetta ja tiedostojen kuunteluun esimerkiksi MP3-soitinta, min- kä lisäksi tarvitaan tiedostojen vastaanottamiseen ja käyttöön soveltuvat ohjelmat.

Tekniikkaa voidaan käyttää esimerkiksi radio-ohjelmien lähetykseen niin, että julkaisuvalmis ohjelmatiedosto välitetään käyttäjälle tilauksen perusteella ja käyttäjä voi kuunnella ohjelman haluamanaan ajankohtana ilman käytönaikaista verkkoyhteyttä. Käyttäjä voi yhden tilauksen perusteella saada esimerkiksi yhden ohjelmasarjan ohjelmat sitä mukaa kuin uusia osia julkaistaan.

Tietotekniikan termitalkoot suosittelee käytettäväksi termiä *podcast-lähetys*. Muualla esitettyjä suomenkielisiä vastine-ehdotuksia ovat olleet muun muassa *äänitejakelu*, *ämpärradio*, *ämpärilähetys* ja *poddaus*. Svenska datatermgruppen on suositellut ruotsiksi käytettävän termiä *poddradio*.

Podcast-tallenteella (engl. *podcast*) tarkoitetaan podcast-lähetyksenä jaettavaa ääni- ja videotallennetta.

– *virtaustoisto*

Termipalvelusta on tiedusteltu *streaming*-termin merkitystä. Englanninkielisellä *streaming*-termillä tarkoitetaan tiedon siirtoa Internetissä yhtäaikaaisesti niin, että käyttö aloitetaan ennen kuin tieto on kokonaisuudessaan siirretty vastaanottajalle. *Virtaustoistoa* voidaan hyödyntää esimerkiksi kuvaa ja ääntä siirrettäessä Internetissä.

Tietotekniikan termitalkoot suosittelee virtaustoisto-termin käyttöä. *Virtaus*-määriteosaa voidaan käyttää yhdysanojen kuten *virtausääni* (engl. *streaming audio*) ja *virtausvideo* (engl. *streaming video*) muodostamiseen. Svenska datatermgruppen suosittelee käytettäväksi ruotsiksi termiä *direktuppspelning*.

– *ristiinmyynti*

Termipalvelusta on kysytty termistä *cross-selling*. *Cross-selling* eli *ristiinmyynti* on markkinointitermi, jolla tarkoitetaan uusien oheistuotteiden ja lisäpalveluiden tarjoamista nykyisille asiakkaille heidän aiempien ostostensa perusteella. Näin esimerkiksi sängyn ostajalle voidaan mainostaa vaikkapa tyynejä ja peittoja. Ristiinmyynnillä pyritään lisäämään myyntiä ja parantamaan asiakas-kollisuutta.

– *ubiikkiyhteiskunta*

Ubiikkiyhteiskunta-termiä on käytetty viime aikoina puhuttaessa arjen tietoyhteiskunnasta ja tietotekniikan tunkeutumisesta kaikkialle yhteiskunnassamme. Se on johdettu englannin *ubiquitous computing* -termistä, jolla tarkoitetaan arkielämässä laajamittaisesti ja huomaamattomasti hyödynnettyä tietotekniikkaa, jota löytyy niin älyvaatteista kuin älykkäistä kodinkoneista.

Tietotekniikan termitalkoot suosittaa *sulautettu tietotekniikka* -termin käyttöä englannin *ubiquitous computing* -termin vastineena.

Ubiikkiyhteiskunnassa 'äly' on läsnä kaikkialla vaate-tuksessa, autoissa, kodinkoneissa, kaupan ruokapakkauksessa ja vaikkapa kodin lämmitysjärjestelmässä, joka säätelee lämpötilaa ulkoilman lämpötilan mukaan. Nämä älykkäät tuotteet voivat myös kommunikoida sekä ihmisen että toistensa kanssa.

En specialtidsskrift för svensk språkvård!

Språkbruk ger råd och rekommendationer i språkliga frågor, tar upp aktuella teman i svensk språkvårdsdebatt, presenterar undersökningar som gäller svenskan och informerar om nyutkomna ordböcker och annan litteratur inom språkvårdens område.

Ibland ingår också korta specialordlistor från olika fackområden.

PRENUMERATIONER

www.stellatum.fi

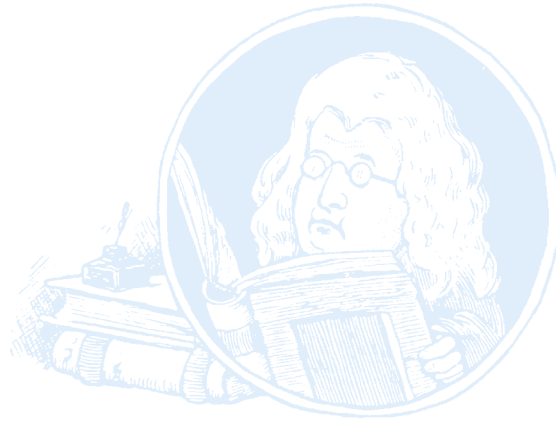
tilaajapalvelu@stellatum.fi

tfn (09) 5421 0100

Språkbruk (4 nummer/år)

- fortlöpande prenumeration **25 euro** (betalningsperiod 12 månader)
- årsprenumeration **30 euro** (12 månader)





- *Bisnes- ja it-sanasto suomi-englanti-suomi*
- *It's not my heiniä*

Jyrki Talvitien kokoama *Bisnes- ja it-sanasto* perustuu WSOY:n julkaisemaan *Kauppan ja liike-elämän taskusanakirjaan* vuodelta 2002 ja sanakirjatoimituksessa koottuun suomi-englanti-suomi-atk-sanastoon, joiden sisältöjä on täydennetty, laajennettu ja ajantasaistettu. Mukaan on otettu uusinta sanastoa liike-elämän ja tietotekniikan alueilta ja erikoisaloilta.

Kirjassa on yhteensä 43 000 hakusanaa, joista 20 000 on suomeksi ja 23 000 englanniksi. Sanakirja sisältää keskeisintä sanastoa muun muassa liikkeenjohdon, laskeutuksen, markkinoinnin, kuljetusten, viestinnän ja tietoturvan alalta. Sanastossa on myös näiden alojen järjestöjen ja viranomaisten nimiä sekä akronyymien ja muiden lyhenteiden selityksiä. Kirjassa on aloihin keskeisesti liittyvien yleiskielen sanojen lisäksi myös alojen arkikieltä ja ammattislangia. Lisäksi mukana on maantieteellistä nimitystä ja valuuotujen viralliset lyhenteet.

Kirja on tarkoitettu niille, jotka tarvitsevat liike-elämän ja tietotekniikka-alan työssä tai opiskeluissa alan ammattisanastoa englanniksi ja suomeksi.

Sanakirja maksaa kirjakaupoissa noin 50 euroa.

Jyrki Talvitie
Bisnes- ja it-sanasto suomi-englanti-suomi
 WSOY, Helsinki 2006. 744 s.
 ISBN 951-0-31563-X

Eeva-Liisa Pitkäsen ja Paul Westlaken laatimassa *It's not my heiniä* -kirjassa on esitelty 50 englantilaista idiomia suomeksi ja englanniksi.

Teoksen jokaisen aukeaman vasemmanpuoleisella sivulla on englanninkielinen idiomiksi sekä sen sanataarkka käännös suomeksi. Oikeanpuoleisella sivulla on vastaava idiomiksi suomeksi sekä sen sanataarkka käännös englanniksi.

Kirjasta selviää esimerkiksi, miten ilmaistaan englanniksi idiomit *selvää pässinlihaa*, *seisoa tumput suorina* tai *jäädä lehdelle soittelemaan*. Suppean sisältönsä takia kirja on kuitenkin lähinnä viihteellinen.

Kuvitukseen on kirjassa panostettu. Kirjan jokaisella sivulla on idiomeihin liittyvä *Krista Partti Sagurin* tekemä kuvitus.

Teos on jatkoa kirjoille *A bird in the hand is worth kymmenen oksalla* (2002) ja *Parempi pyy pivossa kuin two in the bush* (2004).

Kirjan voi hankkia kirjakaupoista noin 25 euron hintaan.

Eeva-Liisa Pitkänen & Paul Westlake
It's not my heiniä
 WSOY, Helsinki 2006, 111 s.
 ISBN 951-0-31668-7

- *Uusi mediasanasto*

Heikki Kuutin laatima *Uusi mediasanasto* on päivitetty ja ajanmukaistettu laitos vuonna 1998 ilmestyneestä *Mediasanastosta*.

Kirjassa on määritelty 3 000 media-alan ilmiöihin liittyvää termiä. Sen keskeisiä kokonaisuuksia ovat joukkoviestintä ja journalismi, tiedotustoiminta ja yhteisöviestintä, lehdistö, radio- ja tv-toiminta, elokuva, verkkoviestintä sekä mediamarkkinointi. Valinnassa on painotettu termejä, joita ei löydy markkinoilla olevasta kirjallisuudesta tai joista on harhaanjohtavia määrittelyitä.

Kirjassa käsitellyt termit pohjautuvat lähinnä kotimaiseen ja yhdysvaltalaiseen media-alan kirjallisuuteen. Uusi mediasanasto soveltuu median parissa työskentelevien ja alan opiskelijoiden käsikirjaksi.

Teoksen hinta kirjakaupoissa on noin 35 euroa.

Heikki Kuutti
Uusi mediasanasto
Atena Kustannus, Jyväskylä 2006, 285 s.
ISBN 951-796-431-5

- *Nykylatinan sanakirja*

Reijo Pitkärännan ja Tuomo Pekkasen tuore *Nykylatinan sanakirja suomi–latina–suomi* sisältää yhteensä noin 20 000 hakusanaa. Nimensä mukaisesti sanakirja sisältää uusinta latinan nykykielen sanastoa ja täydentää siten viime vuosituohannella ilmestyneitä klassisen latinan sanakirjoja. Kaikkein tavallisin latinan peruskursseihin kuuluva sanasto on jätetty kirjasta pois.

Sanakirjan aineisto perustuu pääosin Yleisradion latinankielisissä uutisissa, Nuntii Latinissa, käytettyyn terministöön ja uudissanastoon. Kirjassa on myös juridista ja luonnontieteellistä sanastoa sekä urheiluun ja kulttuuriin liittyviä sanoja. Latinankieliset vastineet löytyvät esimerkiksi sanoille *lintuinfluenssa*, *curling*, *verolippu*, *ilmatorjuntaohjus*, *etävänhempi*, *isyysloma* ja *ovensuukysely*. Kirjan lopussa on myös omana hakemistonaan maantieteellisten nimien luettelo suomi–latina.

Kirjoittajat ovat pitkän linjan latinisteja. Tuomo Pekkanen on Vatikaanin sanakirjatoimikunnan jäsen ja Rooman kansainvälisen latinan kielen akatemian puheenjohtaja. Aiemmin hän on toiminut Helsingin yliopistossa klassillisen filologian dosenttina ja Jyväskylän yliopiston

latinan kielen professorina. Reijo Pitkäranta on Helsingin yliopiston ja Jyväskylän yliopiston latinan kielen dosentti sekä Åbo Akademin klassillisen filologian dosentti. Hän on myös Rooman kansainvälisen latinan kielen akatemian jäsen.

Nykylatinan sanakirja on myynnissä kirjakaupoissa noin 45 euron hintaan.

Reijo Pitkäranta & Tuomo Pekkanen
Nykylatinan sanakirja
Suomalaisen kirjallisuuden seura, Helsinki 2006, 395 s.
ISBN 951-746-747-8

- *Kielenhuollon käsikirja*

Katariina lisan, Hannu Oittisen ja Aino Piehlin laatima *Kielenhuollon käsikirja* on jokaisen tekstin tuottajan perusteos. Tuore teos on kuudes, uudistettu painos. Uusiina asiakokonaisuuksina ovat mukana malliesimerkkeineen ja -ohjeineen erilaiset tekstilajit, kuten asiakas kirjeet, tiedotteet, muistiot, raportit, pöytäkirjat ja sähköpostit.

Kirja sisältää kirjoittajaa askarruttavia ongelmakohtia oikeinkirjoituksesta vaativan asiakirjan laatimiseen. Sen sisältö on jaettu selkeisiin kokonaisuuksiin, joissa käsitellään muun muassa lyhenteitä, välimerkkejä, isoa ja pientä alkukirjainta, yhdyssanoja, vierassanojen kirjoittamista, lauseenvastikkeita ja samanmuotoisuutta eli symmetriaa. Selkeä jäsentely ja kattava hakemisto auttavat lukijaa löytämään vastaukset kieltä koskeviin kysymyksiin. Kirjassa on runsaasti ohjeita havainnollistavia esimerkkejä.

Kirjan lukijoiksi on ajateltu kaikkia työelämässä kirjoittavia. Kirjan lukeminen ei edellytä kaikkien kieliopin termien ymmärtämistä, sillä asiat on ilmaistu käytännönläheisesti yleiskielellä. Silti kielen ammattilaisetkin hyötyvät teoksesta, koska mieltä askarruttavat kielikysymykset on koottu yksien kansien väliin. Kirja soveltuu myös oppikirjaksi. Siinä noudatetaan Kielitoimiston suosituksia.

Teoksen voi ostaa kirjakaupoista noin 55 euron hintaan.

Katariina lisa, Hannu Oittinen & Aino Piehl
Kielenhuollon käsikirja
Yrityskirjat, Helsinki 2006, 421 s.
ISBN 952-9660-66-9

- *Hauskaa kielenhuoltoa!*

Vastailmestynyt *Hauskaa kielenhuoltoa! Kielenhuollon opas* lähestyy kielenhuollon asioita kirjoittajan *Marsa Luukkosen* omalla persoonallisella tyyllillä.

Opas tarjoaa kielenhuollon ja oikeinkirjoituksen keskeisten ja uusimpien ohjeiden ohella taustatietoa suomen kielen kehityksestä ja kielenkäyttäjän tietolähteistä. Oppaassa käsitellään myös viestimien sanankäyttöä ja lauseopin peruspulmia. Runsaat esimerkit havainnollistavat kielenkäytön yksityiskohtia.

Hauskaa kielenhuoltoa! on tarkoitettu kaikille, jotka ovat kiinnostuneita suomen kielestä, sen ajantasaisuudesta ja oikeellisuudesta. Opas ei ole parhaimmillaan hakuteoksena, ja varsinkin teoksen alkuosan artikkeleista saa enemmän irti, kun lukee ne kokonaisuudessaan. Loppuosan sanaoppiin ja oikeinkirjoitusongelmiin keskittyvästä osiosta voi kuitenkin löytää helpommin ratkaisun myös yksittäiseen kielipulmaan.

Marsa Luukkonen toimii itsenäisenä suomen kielen, kielenhuollon, kirjoittamisen ja viestinnän kouluttajana. Hänellä on pitkä kokemus työelämän teksteistä työskenneltyään toimittajana ja tiedottajana parikymmentä vuotta.

Opas on myynnissä kirjakaupoissa noin 50 euron hintaan.

Marsa Luukkonen
Hauskaa kielenhuoltoa! Kielenhuollon opas
WSOY, Helsinki 2006, 416 s.
ISBN 951-0-30136-1

- *Elektroenergeetikäsönastik*

Vuosi sitten ilmestynyt *Elektroenergeetikäsönastik* on laaja sähkövoimatekniikan sanasto. Sanasto kattaa muun muassa sähkövoimajärjestelmiin, sähköverkkoihin ja sähkömagnetismiin liittyvät termit. Näiden lisäksi sanastossa on myös lähialojen termejä esimerkiksi automaation, tietojenkäsittelyn, fysiikan ja kemian aloilta.

Teoksessa on noin 7 000 vironkielistä termiä määriteltävineen sekä termivastineet englanniksi, saksaksi, suomeksi ja venäjäksi. Termit ovat sanastossa aakkosjärjestyksessä. Kaikille vironkielisille termeille ei kuitenkaan ole annettu vastineita kaikilla neljällä kielellä, mikä vaikuttaa kirjan käytettävyyteen.

Sanaston lopussa on aakkoselliset termiparilistat englanti–viro, suomi–viro, saksa–viro ja venäjä–viro. Sanaston termivastineita on kerätty erilaisista sanastolähteistä ja standardeista. Sanaston lopussa luetellaan sanaston laadinnassa käytetyt kirjalliset lähteet ja esitellään sanaston laatimista tukeneet yritykset.

Sanasto on laadittu Tallinnan teknillisen yliopiston sähkövoimatekniikan laitoksella, jolla on jo yli kymmenen vuoden kokemus systemaattisesta sanastotyöstä. Myös SESKO on avustanut sanaston laatimisessa.

Teosta myydään hyvin varustetuissa kirjakaupoissa noin 55 euron hintaan.

Mati Meldorf et al.
Elektroenergeetikäsönastik
Tallinna Tehnikaülikooli Kirjastus, Tallinn 2005. 1023 s.
ISBN 9985-59-508-4

- *Oudot sanat*

Oudot sanat on monipuolinen, asiantunteva ja hauska sanakirja kielestä, kulttuureista ja matkustelusta kiinnostuneiden iloksi. Jokainen törmää matkoillaan outoihin ja jopa järjettömiltä tuntuviin sanoihin, joiden kääntäminen on mahdotonta. Tällainen on esimerkiksi kirjassakin mainittu suomen kielen sana *hankikanto*.

Christopher Moore on poiminut kirjaan 250 hupaisaa ja valaisevaa esimerkkiä 55 maasta, myös Suomesta. Kirja soveltuu tavalliselle kadunmiehellekin, sillä sen selitykset ovat kansanomaisia ja mielenkiintoisia. Kirjan raottaa verhoa muiden kielten puhujien tapaan hahmottaa elämää ja ympäristöä.

Kirjan hinta on noin 25 euroa.

Christopher J. Moore
Oudot sanat
Otava, Helsinki 2006, 130 s.
ISBN 951-1-20808-X

Terminology on offer

Page 3

The objectives of terminology work may be very diverse in different organizations: for some the main objective is to harmonize terms for information systems, for some the concrete objective is to make translation or technical documentation more effective, to create native language terms or to build a term bank.

For all who are interested in terminology and international cooperation there will be the Terminology Week 2006 on the 13–19 November. The week will begin with the Terminology Summit III by the European Association for Terminology (EAFI), after that TermNet will arrange a one-day seminar, and in the end there will be the congress "Terminology and Society: The impact of terminology on everyday life" organized by NL-TERM.

Arvi Tavast: for quality, against commercialism

Page 4

Arvi Tavast teaches terminology and translation in the universities of Tallinn and Tartu, is the chairman of the board of the Estonian Terminology Society (Eter), member of the EAFI board and terminologist for Estonian for Microsoft.

Tavast graduated as IT engineer in 1993, but he has never worked in this field. As a student he started to translate, and since he and the clients were happy, he continued the work and got additional related tasks, like compilation of dictionaries and terminology standards.

Tavast decided to study the theoretical side of his work in university and completed his master's degree in the Estonian language in 2002. As a part of his degree he studied the quality of special language glossaries and translations and translator training. Now he is working on his doctoral thesis on the same subject.

Sirpa Suhonen

Each year 40–50 glossaries are published in Estonia, some of them are very small, some are published only on the Net. One glossary project is the EuroTermBank project, the aim of which is to collect many electronic glossaries in one portal and to offer terminological resources to users in new EU member countries. Tavast supports efficient dissemination of information, and all the glossaries he has compiled are on the Net for free. Tavast thinks that especially for small languages the free availability of glossaries is important, more important than business profit.

In addition to commercial publishers, glossaries are made by universities, special field associations and private persons in Estonia. The Estonian Legal Language Centre, closed down in last November, was the biggest organization employing and training terminologists. A new terminology centre is being built on the basis of the Language Centre. The new centre will e.g. maintain the Language Centre's term bank that contains 60.000 term records.

Eter has at the moment one part-time employee, a 5-member board that meets a few times a year and a couple of project workers. In terminology projects cooperation with special field experts is done. Eter has also organized several terminology and translation courses.

Tavast has been a member of the EAFI's board since 2002. The EAFI organizes one large event almost every year, e.g. Terminology Summits 2002 and 2004.

There is no actual training for terminologists in Estonia. A three-ECTS-credit terminology course is organized in the universities of Tallinn and Tartu. In addition to this and short courses by Eter, terminologists have been trained only by those organizations which need them.

During the last decades the hot issue in terminology has been the balance between quality and economic interests. Except for the plans of the new terminology centre, systematic terminology work is totally unknown in Estonia, and most people who compile glossaries do not even know what a concept is. A lot of so called translation glossaries are published in Estonia. They contain only the terms of two or more languages with no idea of the concepts behind the terms, and this does not of course improve the quality of glossaries.

In order to function as sovereign languages in all fields small languages, like Estonian, need native language terms. In addition to this, information on terms, in practice glossaries, are needed. Tavast thinks that the quality of glossaries and translations is more important than their existence. According to him a bad glossary or translation weakens the status of a language. They may lead to the conclusion that the Estonian language is somehow deficient and cannot express anything properly.

Terminology project on preparedness and civil defence

Page 7

The purpose of the project is to compile a terminology on emergency preparedness and civil defence which clarifies concepts and gives recommendations on Finnish terms. The vocabulary will contain 200–250 concepts. Definitions will be in Finnish and equivalents will be given in Swedish, English and German.

The project started in November 2005, and it should be ready in summer 2007. So far material and term candidates have been gathered, terms have been chosen for the vocabulary and the definition phase has started. The project is coordinated by the Finnish National Rescue Association SPEK, and the Finnish Terminology Centre TSK does the terminological work. Many other central organizations in this field also participate in the work.

Emergency preparedness affects all sectors of a society. In Finland the Department for Rescue Services of the Ministry of the Interior supervises preparedness, but every administrative sector is responsible for continuing its own operation in disturbances and emergency conditions. Private organizations and persons also have to prepare for emergency, not just authorities.

The themes to be included are threats, risk management, powers, civil defence, emergency shelters, evacuation, radiation and defence. Since the vocabulary is not very large, only the essential concepts related to preparedness can be included.

Terminology work for economics?

Page 8

The economic reality of a company is built via double-entry bookkeeping. Double-entry bookkeeping is one of the oldest and most important methods of economic reporting, and it is used all over the world. In double-entry bookkeeping the sum of every transaction is entered into two different accounts, a debit and a credit, so that the total sums remain equal. Business economics professionals have very accurate practical and theoretical rules how double-entry bookkeeping must be done. Accounting professionals are very strict that the principles are clear and that they are followed.

Double-entry bookkeeping can be seen as one of the most influential factors in spreading capitalism and profit-seeking and result-emphasizing thinking. Double-entry bookkeeping has strong theoretical, professional and legal support behind it, since most of the current law texts implicitly assume that double-entry bookkeeping is implemented in economic units.

Double-entry bookkeeping measures everything in money, because of which critics question its ability to take into account the human side of organizations. In business economics controlled by double-entry bookkeeping the human phenomena are also given monetary values in companies' economic reports.

The monetary value of a company's assets and liabilities is gathered in a balance sheet in a specified order. The balance sheet is a part of a company's economic reporting, and its content and indirectly the use of terms, too, are controlled e.g. in Finland and Sweden in detail by many parties, like legislation, stock exchange rules and the International Financial Reporting Standard (IFRS). Because the rules and recommendations are very practical and detailed, it could be thought that those parts with only a few words, like profit and loss account and balance sheet, would contain very similar terms in different companies. But *Niina Nissilä's* study shows that this is not the case.

Nissilä is working on her doctoral thesis on terms and concepts in Swedish balance sheets. Her material consists of ten balance sheets from three years, 1997, 1999 and 2004. Some of the balance sheets are from the annual reports of Finnish companies, some from Swedish. The objective of her study is to describe and analyse accounting terms and concepts in Swedish spoken in Finland and in Sweden, two variants of the same language.

Nissilä has studied whether or not the terms and concepts have changed and how by comparing the reports from 1997, 1999 and 2004. For the purposes of her study she decided that the name of a balance sheet item on each line of a balance sheet is a term, since each item is a entity calculated by certain rules, so broadly interpreted there is always a concept behind an item.

Finland's Accounting Law and Ordinance changed between 1997 and 1999, therefore the terms and concepts differ from each other quite a lot, since companies have often chosen those terms for their reports that are used in the law. The Swedish balance sheets made in 1997 and 1999 were compiled by using the same laws, therefore the use of terms is more unified.

The Finnish and Swedish balance sheets from 2004 were all made according to the IFRS. It is interesting that the terminologies of the balance sheets were not unified despite of a common standard. Nissilä suspects the reason for this to be that the IFRS, unlike national accounting statutes, does not give a formula for a balance sheet, but presents a short list of those items that the calculation must contain. In other words, if there is a need to harmonize terminologies of economic reports, much energy should be directed to the linguistic form and use of terms of the standard concerning reporting and to getting those organizations that are responsible for the interpretation of the standards to take interest in terminology work.

Importance of terminology work in social sector

Page 11

The field of social welfare is fragmented and difficult to master conceptually. It covers very different forms of activities, like day care and care for the alcohol and drug abusers. Information needed in the field is produced by those who use and organize services, but also by admin-

istrators and legislators.

IT work for a development project in the Finnish social sector began in autumn 2005. The aim is to improve the IT and information management know-how and tools, both for social workers and clients. The project will not produce software but will define requirements for the information it should contain. Definitions for concepts are needed since social legislation gives only hints for the terminological defining of social services. However, consistently defined concepts are a prerequisite for the functioning of data systems.

Terms in social welfare glossaries, classifications and statistics were collected in a report. The report studied how the terms in use relate to the legislation on social welfare and how the terms are defined. The relationship between terms and terminologies was also studied. It was found out that terms used in statistics and classifications were not necessarily defined coherently, and that their meanings varied in different contexts.

The report stated that on a general level the basic social welfare concepts were defined adequately, but if data system planning and development of statistics, classifications and standardization should proceed, terminology work must be continued in different forms of social welfare activities.

Euro terminology

Page 12

In terminological studies the linguistic aspect of terms, designations, has often been neglected. Various requirements are given for ideal designations, but often it is also stated that very seldom all requirements are met. However, there are no extensive studies to verify this statement.

Marjut Alho has studied the terminology related to the euro in Finnish and German. She analysed the occurrences of 168 designations in Finnish and 131 in German. The designations represent 66 concepts in Finnish and 48 in German. She described each designation on the basis of 9 characteristics which are often stated as the requirements for designations.

Length of designation: Shortness is one of the most often stated requirements for a designation, but studies have shown that designations in languages for special purposes (LSP) are usually longer than standard language words.

Monosemy: In addition to shortness, monosemy is the most often stated requirement for LSP designations. Polysemous designations hinder LSP communication, but they have similar functions in LSPs as in the standard language, i.e. style and viewpoint.

Part of speech: It is often stated that LSP designations are nouns, but adjectives and verbs can also describe a certain concept.

Form: A designation can be a single word, compound, word combination or an abbreviation. When considering the requirement for shortness, it could be assumed that most of the designations were single words, but the form is very language-dependant phenomenon. E.g. it is easy to form different compounds in Finnish whereas it is more common to form word combinations in English.

Formation method: Standard language words can be terminologized, and compounds are made. Loans and abbreviations are used.

Source language: The source language can be the standard language, some other LSP or formation of new terms. Many LSP designations have been borrowed from the standard language or other LSPs and given new meanings. New designations would be ideal, since they do not have other meanings, but they are not common in the euro terminology.

Consistency: Designations should reflect the place of a concept in a concept system, but in practice this kind of logical formation of designations is rare.

Degree of LSP: Designations can be found in the standard language, in several LSPs or only in a certain LSP. Designations that belong purely to one LSP would be ideal, since they are monosemous.

Degree of establishing: Only one designation is in use of all those designations that describe a concept. Synonyms have disappeared or gained new meanings. This would be ideal in LSPs but since many LSPs are constantly developing, the use of only one designation is rare.

The characteristics of designations seem to influence in which text types designations are used. Some characteristics also boost the appearance of designations in texts. However, the generalization of Alho's study results would require larger contrastive studies in other LSPs.

Literature

Page 20

Business and IT glossary

Bisnes- ja it-sanasto (business and IT glossary) gathered by *Jyrki Talvitie* contains 20.000 entry words in Finnish and 23.000 in English. It contains the most essential terms e.g. of management, accounting, marketing, transport, communication and information security, and also abbreviations and jargon.

English and Finnish idioms

It's not my heiniä by *Eeva-Liisa Pitkänen* and *Paul Westlake* presents 50 corresponding idioms in English and Finnish. On the left-hand page there is the English idiom and its literal Finnish translation, and on the right-hand page is the corresponding Finnish idiom and its literal English translation. Each page contains an illustration related to the idiom.

Electric power glossary

Elektroenergeetikasõnastik is a large electric power glossary which covers terms related e.g. to power systems, networks and electromagnetism. It contains also terms of related fields, like automation, IT, physics and chemistry. The glossary contains 7000 alphabetically arranged Estonian terms with definitions, and equivalents in English, Finnish, German and Russian. In the end there are alphabetical term pair lists from these languages into Estonian.

Detailed publisher and order information can be found in the Finnish article, pages 20–22.

TSK on sanastotyön asiantuntija

Sanastokeskus TSK ry tarjoaa sanastotyöhön ja erikoisalojen termien käyttöön liittyvää tietoa ja asiantuntijapalveluja. Taustaltaan TSK on vuonna 1974 perustettu yhdistys, jonka ensisijaisena tarkoituksena on saada aikaan laadukkaita sanastoja sekä kehittää sanastotyön metodiikkaa ja pitää yllä siihen perustuvaa osaamista. Toiminta perustuu terminologian teorian ja sitä soveltavien käytännön menetelmien vankkaan hallintaan ja kehittämiseen.

Sanastokeskus TSK:n toimintamuotoja ovat:

- termiaineistojen tuottaminen ja julkaiseminen
- termistöhuolto ja terminologinen neuvonta
- sanakirjoihin erikoistunut kirjasto
- sanastotyöhön liittyvä tietopalvelu
- sanastotyön menetelmien kehittäminen ja koulutus
- terminologia-alan kansainvälinen yhteistyö.

Sanastokeskus tekee riippumattomana asiantuntijaelimellä yhteistyötä paitsi jäsentensä myös muiden terminologiasta ja sanastotyöstä kiinnostuneiden yhteisöjen kanssa – esimerkiksi Kotimaisten kielten tutkimuskeskuksen, pohjoismaisten sanastokeskusten, kansainvälisen standardisoimisjärjestöjen sekä Euroopan unionin toimielinten kanssa.

Keitä TSK palvelee?

TSK:n asiakkaita ovat suomalainen elinkeinoelämä, julkishallinto, koulutus- ja tutkimussektori, Euroopan unionin toimielimet sekä terminologista tietoa tarvitsevat yksityishenkilöt. Palvelut on tarkoitettu kaikille oman alansa asiantuntijoille toimenkuvaan katsomatta, sillä missäpä työssä ei ammattikielen ja -termistön hyvällä hallinnalla olisi merkitystä. Erityisen paljon TSK:n palveluja käyttävät kääntäjät, toimittajat ja muut kielenkäytön ammattilaiset.

TSK kehittää ja tarjoaa palvelujaan asiakkaiden tarpeiden mukaan sekä erillisten toimeksiantojen muodossa että omaehtoisesti. Sanastokeskuksen työ on viime kädessä aina yleishyödyllistä palvelutoimintaa: siitä hyötyvät kaikki.

TSK är expert på ordlistearbete

Terminologicalcentralen TSK erbjuder kunskap och experthjälp i frågor som berör ordlistearbete och facktermer. TSK är en förening som grundades år 1974. TSK:s primära uppgifter är att utarbeta högklassiga ordlistor och vidareutveckla ordlistearbetets metodik samt att upprätthålla det kunnande detta baserar sig på. TSK behärskar terminologins teori och de praktiska metoder som tillämpar den.

TSK:s verksamhetsformer:

- produktion och publicering av terminologier
- termvård och terminologisk rådgivning
- ett bibliotek specialiserat på ordböcker
- terminologisk informationstjänst
- utveckling av ordlistearbetets metodik samt utbildning
- internationellt samarbete inom terminologin

Terminologicalcentralen samarbetar som obunden expertorganisation såväl med sina medlemmar som med övriga organisationer som är intresserade av ordlistearbete – till exempel med Forskningscentralen för de inhemska språken, de nordiska terminologicalcentralerna, internationella standardiseringsorgan samt Europeiska kommissionens organ.

Vem kan utnyttja TSK:s tjänster?

Bland TSK:s kunder finns, förutom privatpersoner som behöver terminologisk information, även representanter för det finländska näringslivet, den offentliga förvaltningen, utbildnings- och forskningssektorn och Europeiska unionens organ. Tjänsterna är avsedda för alla fackmän, oberoende av befattning, ty i vilket arbete skulle inte ett gott behärskande av fackspråk och -termer vara betydelsefullt? Speciellt mycket används TSK:s tjänster av översättare, journalister och övriga professionella språkanvändare.

TSK utvecklar och erbjuder sina tjänster enligt kundernas behov. Uppdragen kan komma utifrån eller tas på eget initiativ. Arbetet på terminologicalcentralen är alltid i sista hand allmännyttigt: alla blir betjänta av det.

www.tsk.fi

Sanastokeskus TSK tarjoaa termeihin ja ammattikieliin liittyvää tietoa ja asiantuntijapalveluja. TSK:n päätoimintamuotoja ovat sanastoprojektit, termipankki ja termipalvelu.

TSK julkaisee Terminfo-lehden ohella erikoisalojen sanastoja sekä kirjoja että sähköisessä muodossa. Termipankki TEPA on käytettävissä osoitteessa <http://www.tsk.fi/tepa/>.

TSK:n kirjastossa on laaja kokoelma eri alojen sanastoja, sanakirjoja ja sanastostandardeja. Kirjasto on avoinna arkisin klo 9.00–16.00.

TSK on perustettu 1974, ja sen jäseninä on yksityishenkilöitä, yrityksiä, liikelaitoksia, käännoistimistoja ja aatteellisia yhdistyksiä. TSK tekee tiivistä yhteistyötä sekä jäsenistönsä että muiden sanastotyöstä kiinnostuneiden yhteisöjen kanssa.

Terminologicentralen TSK erbjuder experthjälp i frågor som berör terminologi och fackspråk. TSK:s huvudsakliga verksamhet utgörs av ordlisteprojekt, termbanker och termtjänst.

TSK utger tidskriften Terminfo samt publicerar fackordlistor både i tryckt och elektronisk form. Termbanken TEPA finns tillgänglig på adressen <http://www.tsk.fi/tepa/>.

TSK:s bibliotek omfattar ett stort antal fackordlistor och ordböcker. Biblioteket är öppet för allmänheten alla arbetsdagar kl. 9.00–16.00.

TSK grundades år 1974 och dess medlemskår består av privatpersoner, företag, affärsverk, översättningsbyråer och ideella föreningar. TSK har ett nära samarbete med såväl sina medlemmar som med övriga organisationer som är intresserade av terminologiarbete.



Sanastotyön asiantuntemusta vuodesta 1974.